

AALBORG UNIVERSITET

HVIDVASKBEKÆMPELSE I DANMARK

EN RETLIG ANALYSE AF HVIDVASKLOVENS UNDERSØGELSES- OG
UNDERRETNINGSPLIGT SAMT DEN STRAFFERETLIGE SANKTIONERING I
STRAFFELOVENS § 290 A

Karlos Dul
Studienummer: 20156873

Juridisk Institut
Aalborg Universitet

Vejleder: Lene Wachter Lentz

Abstract

The purpose of this thesis is to analyze the duty of notification according to the Danish Money Laundering Act and of the self-laundering sanction in the Danish Criminal Code section 290 a. Money laundering has presumably existed since the concept of “money” was invented. Although money laundering methods vary greatly, most of them share three basic steps; 1. Placement, 2. Layering and 3. Integration. Money Laundering experts and criminal organization canalize money through financial institutions all over the world. The key players of the Danish Laundering Act, and especially the financial sector, must be cautious regarding the of the risks that are related to the issue.

The Financial Action Task Force (FATF) evaluated Denmark’s anti-money laundering combat measures in 2017. The report concluded, inter alia, that Denmark had a handling of stolen goods offence that extended to all criminal proceeds including the laundering predicate offences. FATF recommended the Danish government to implement a new section in the Danish Criminal Code to criminalize the money-laundering as a separate offence. The result of the recommendation is the self-laundering sanction in section 290 a, of the Danish Criminal Code. This thesis analyzes the impacts of the self-laundering regulation and concludes that the sanction could potentially conflict with the principle “ne bis in idem”. The reason is to be found in the words “usual handling” in the travaux préparatoires of the law, which conflicts with the lack of specification of the words “unusual handling” and when a criminal action exceed the term “usual handling” of a stolen good. In regards to the preventive anti-money laundering measures, this thesis concludes that the corporation between the authorities and the key players of the Danish Money Laundering Act must be strengthened, to obtain a higher level of effectiveness in the fight against money laundering crime. According to FATF and the Danish National Audit Office, the Money Laundering Secretariat, Financial Intelligence Unit, is hampered by its lack of human recourses and operational autonomy. The National Auditors found fault in regards to the way the Financial Intelligence Unit were handling the notifications received from the key players. The thesis concludes that the impacts of the Danish Money Laundry Act section 25-26 are resulting in a high amount of notifications which needs to be dealt with. The Financial Intelligence Unit must evaluate and submits feedback to the key player so that the future notification is more targeted and purposeful.

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1	1
1. INDLEDNING	1
1.1. PROBLEMFORMULERING OG EMNEAFGRÆNSNING	2
1.2. METODE	3
1.3. RETSKILDER	4
1.4. AFHANDLINGENS STRUKTUR	7
KAPITEL 2	9
2.1. INTRODUKTION TIL HVIDVASK	9
2.2. VIGTIGE AKTØRER I BEKÆMPELSE AF HVIDVASK OG TERRORFINANSIERING	13
KAPITEL 3	16
3.1. BAGGRUND OG INTRODUKTION TIL HVIDVASKLOVEN	16
3.2. HVIDVASKLOVENS DEFINITION PÅ HVIDVASK – HVIDVASKLOVENS § 3	18
3.3. KONTANTFORBUDET – HVIDVASKLOVENS § 5	19
3.4. UNDERSØGELSE-, NOTERINGS-, UNDERRETNINGS- OG OPBEVARINGSPLIGTEN	21
3.4.1. <i>Undersøgelsespligten – hvidvasklovens § 25, stk. 1.</i>	22
3.4.2. <i>Udvidet overvågning – hvidvasklovens § 25, stk. 2.</i>	24
3.4.3. <i>Noterings- og opbevaringspligten – hvidvasklovens § 25, stk. 3</i>	25
3.4.4. <i>Underretningspligten – hvidvasklovens § 26, stk. 1.</i>	26
3.5. HVIDVASKLOVENS OPMÆRKSOMHEDSPLIGT SET I LYSET AF PRAKTISKE OG ORGANISATORISKE HINDRINGER	29
3.5.1. <i>Hvidvasksekretariatets behandling af underretningerne</i>	30
3.5.2. <i>Grundigere feedback</i>	32
3.5.3. <i>Større krav til underretningens indhold</i>	33
3.6. SAMMENFATNING	34
KAPITEL 4	35
4.1. HÆLERI - § 290	35
4.1.1. <i>Hælerityper</i>	36
4.1.2. <i>Tilregnelser</i>	37
4.1.3. <i>Straffrit underhold – nærtstående forhold</i>	38
4.2. SELVHVIDVASK - § 290 A	38
4.2.1. <i>Selvvidvask – anvendelsesområde</i>	39
4.2.2. <i>Undtagelser til § 290 a</i>	40
4.2.3. <i>Medvirken og forsøg</i>	41
4.3. SELVHVIDVASK I PRAKSIS	43
4.3.1. <i>Selvvidvask set i lyset af forbuddet mod dobbelt strafbarhed</i>	44
4.4. SAMMENFATNING	49
KAPITEL 5	50
5.1. KONKLUSION	50
5.2. LITTERATURFORTEGNELSE	53

Kapitel 1

1. Indledning

I de seneste år har der været en betydelig global og national fokus på hvidvaskområdet. Ifølge FN's kontor for narkotikakontrol og kriminalitetsbekæmpelse (UNODC), bliver der på verdensplan hvidvasket for mellem 2 og 8 % af det samlede globale bruttonationale produkt (BNP).¹ I Danmark er det vurderet, at der begås hvidvask for omkring 20,6 mia. kroner.² Kriminelle bagmænd kanaliserer udbytte fra strafbare lovovertrædelser ved brug af komplekse hvidvaskprocesser, for at skjule udbyttets ulovlige oprindelse. Hvidvaskskandalerne hos Danske Bank og Nordea Bank, terrorangrebene i Europa, samt den såkaldte "Panama Papers" sag, har alle fået mediemæssig og politisk opmærksomhed. Disse sager har ført til en bred politisk enighed om, at de kriminelles adgang til hvidvask af udbytte, der stammer fra en strafbar lovovertrædelse, skal minimeres mest muligt. På baggrund af internationale og nationale anbefalinger fra organisationer og eksperter på hvidvaskområdet, har de danske myndigheder set sig nødsaget til at indføre flere nye initiativer i forbindelse med hvidvaskreguleringen for at opnå en effektiv hvidvaskbekæmpelse. Fra det strafferetlige perspektiv, blev Danmarks indsats evalueret af den mellemstatslige organisation, Financial Action Task Force (FATF). Rapporten konkluderede bl.a., at Danmark ikke havde truffet de fornødne foranstaltninger for at kriminalisere hvidvask gennem en selvstændig straffelovsbestemmelse. Selvhvidvaskbestemmelsen i straffelovens § 290 a, var resultatet af en gennemførelse af FATF's anbefaling.

Hvidvaskloven har til formål at forebygge hvidvask og finansiering af terrorisme. De erhvervsdrivende virksomheder og personer, der er omfattet af hvidvasklovens bestemmelser, er pålagt en opmærksomhedspligt, der forpligtiger dem i at foretage en underretning, såfremt de mistænker en transaktion eller aktivitet for mistænkelig. I januar 2020 blev de danske myndigheder kritiseret af statsrevisorerne. Baggrunden for kritikken var, at de myndighederne havde ført en ineffektiv bekæmpelse af hvidvask, hvor særligt Hvidvasksekretariatets håndtering af underretninger har vist sig at være mangelfuld. Spørgsmålet er, hvorvidt der er tale om retlige eller organisatoriske problemer, der er knyttet til denne ineffektive håndtering. Dette speciale har til formål at analysere de forebyggende og strafsanktionerende foranstaltninger, der forefindes inden

---

¹ UNODC 2019: <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/globalization.html>

² FATF, 2017, *Anti- money laundering and counter- terrorist financing measures, Denmark's Risk and general situation, Executive Summary*, s. 5

for hvidvaskområdet i Danmark, hvilket henleder til nedenstående problemformulering og emneafgrænsning.

1.1. Problemformulering og emneafgrænsning

Specialeafhandlingens primære fokusområde er at analysere hvidvasklovens bestemmelser om de forbyggende hvidvaskforanstaltninger i hvidvasklovens §§ 25 - 26, vedrørende undersøgelses, noterings-, og underretningspligten. Formålet er at beskrive, hvordan reglerne forpligter de underretningspligtige, samt belyse de problemstillinger, der er forbundet med Hvidvasksekretariatets håndtering af underretningerne. Det andet formål med specialet er at analysere den strafferetlige sanktionering af hvidvaskforbrydelser i henhold til bestemmelserne i straffelovens §§ 290 - 290 a. Disse to fokusområder udmøntes til følgende problemstillinger:

1. Hvordan forebygges hvidvask gennem hvidvasklovens §§ 25-26?
  - a. Hvornår skal en undersøgelse iværksættes i medfør af hvidvasklovens § 25, stk. 1?
  - b. Hvilke konsekvenser indebærer underretningspligten i henhold til hvidvasklovens § 26, for henholdsvis Hvidvasksekretariatet og de underretningspligtige?

2. Hvordan straffes enkelte hvidvaskhandlinger i henhold til straffeloven?
  - a. Hvordan adskiller hæleribestemmelsen sig fra selvhvidvaskbestemmelsen?
  - b. Er selvhvidvaskbestemmelsen i straffelovens § 290 a, i strid med princippet mod dobbelt strafbarhed?

I forbindelse med besvarelsen af problemformuleringen samt de underliggende forskningsspørgsmål, har det været nødvendigt at foretage en række prioriteringer for at afgrænse emnet af hensyn til den massive reguleringen, der forefindes på hvidvaskområdet.

Denne specialeafhandling vil ikke tage stilling til hvidvasklovens regler om kundekendskabsprocedurer og risikovurderinger i medfør af hvidvasklovens kapitler 2 og 3. Kundekendskabsprocedurer og risikovurderinger er et vigtigt led i vurderingen af, hvornår en undersøgelse af en transaktion eller aktivitet skal iværksættes, jf. hvidvasklovens § 25, stk. 1, samt hvornår en underretning i henhold til hvidvaskloven § 26, skal foretages. Konsekvensen heraf er, at

besvarelsen af problemformuleringen vil være mindre nuanceret end hvis kundekendskabsprocedurer og risikovurderinger havde været en del af analysen. Besvarelsen skal derfor forstås og læses med forbehold for, at bestemmelserne ikke er inkluderet i overvejelserne. Specialeafhandlingen vil derfor udelukkende fokusere på undersøgelses og underretningspligten, som en isoleret problemstilling, men med den undtagelse, at kontantforbuddet i hvidvasklovens § 5, inkluderes. Begrundelsen for dette er, at kontantforbuddet er med til at illustrere, hvilke indikationer man som erhvervsdrivende særligt skal være opmærksom på, ved vurderingen af, hvornår der er tale om ”usædvanlige transaktionsmønstre”. Hvidvasklovens § 5, agerer desuden som et pejlemærke for, hvornår en mulig hvidvaskmistanke ikke kan afkræftes.

Hvidvaskområdet er et massivt reguleret gennem en stor mængde af forskellige regler om forebyggende foranstaltninger både nationalt og internationalt. Specialeafhandlingen vil som en naturlig følge heraf behandle EU-retskilder, der ligger til grund for den danske lovgivning. Dog vil EU-retten ikke blive nærmere analyseret og diskuteret i afhandlingen, da det primære fokusområde tager udgangspunkt i den danske hvidvasklov og straffelov.

I forbindelse med analysen i den strafferetlige del af specialeafhandlingen, vil princippet ”ne bis in idem” blive anvendt som en del af den retspolitiske diskussionsdel. Denne specialeafhandling har dog ikke til formål at foretage en nærmere teknisk gennemgang af princippet i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, men blot at sætte den i sammenhæng med selvhvidvaskbestemmelsen og forbuddet mod dobbelt strafbarhed.

1.2. Metode

1.2.1. *Retsdogmatisk metode*

I denne specialeafhandling er det primære formål at beskrive gældende ret (*de lege lata*), samt belyse de problemstillinger, der er forbundet med retten. På baggrund af dette er den retsdogmatiske metode anvendt i forbindelse med analysen af de regler, der forefindes på hvidvaskområdet, med særlig fokus på i hvidvaskloven og straffeloven. I analysedelen er der anvendt traditionelle retskilder såsom love, bekendtgørelser samt retspraksis.³

---

³ Munk-Hansen, Carsten. (2014). *Retsvidenskabsteori. Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, (herefter: Munk-Hansen) s. 190 og 202-203*

1.2.2. Retspolitisk metode

Udover den retsdogmatiske metode, er den retspolitiske metode anvendt. Den retspolitiske metode betegnes *de lege ferenda*, som står i modsætning til gældende ret, *de lege lata*.⁴ Den retspolitiske metode handler om at analysere problematiske aspekter af den retlige regulering, der først og fremmest forudsætter en indsigt i den retsdogmatiske metode, for derefter at anvise mulige løsninger på den retlige regulering.⁵ I tilknytning til specialeafhandlingens konklusioner, er der bl.a. foretaget en kritik over hvidvasklovens underretningspligt og dens anvendelighed i praksis, dog med en konstruktiv tilgang i forhold til, hvordan problemerne kan udbedres.

1.2.3. Juridisk metode

Udover den retsdogmatiske metode anvendes den juridiske metode til at løse opstillede case-eksempler i analysen. Den juridiske metode er den mest anvendelige metode i praksis. Metoden indebærer, at der ved anvendelse af gældende ret (jus) på et konkret faktum, opnås et korrekt retligt resultat (retlig subsumtion).⁶

1.2.4. Konsekvenser af Covid-19 pandemien

I sammenhæng med den retspolitiske metode og den konstruktive opfølgning af problemerne, har det været hensigten at gøre brug af den retssociologiske metode, hvor der efter aftale med Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, kunne inddrages yderligere praktiske hensyn, der kunne nuancere de faktiske problemer, som Hvidvasksekretariatet står overfor, i det daglige arbejde med hvidvaskunderretninger. Det har beklageligvist ikke været muligt at gennemføre møderne, eftersom Danmark lukkede ned i forbindelse med Covid-19 pandemien i marts 2020.

1.3. Retskilder

Hvidvaskområdet er stærkt reguleret gennem internationale, EU-retlige og nationale love. Begrundelsen for den brede reguleringen bunder i, at hvidvaskkriminalitet oftest foregår med en

---

⁴ Munk-Hansen, s. 105

⁵ Munk-Hansen, s. 107

⁶ Munk-Hansen, s. 191-192

grænseoverskridende aktivitet, hvorfor tæt internationalt samarbejde er nødvendigt i forbindelse med bekæmpelsen af hvidvask.⁷ I denne specialeafhandling behandles følgende retskilder:

1.3.1. Danske retskilder

For at beskrive gældende ret er hvidvaskloven⁸ samt straffeloven⁹, samt dertilhørende forarbejder er i det væsentligste anvendt. Ved anvendelsen af disse retskilder, er der foretaget en ordlydsfortolkning af de relevante bestemmelser, suppleret med en formålsfortolkning ved analyse af lovforarbejderne. Ved brug af disse fortolkningsprincipper er det muligt at komme frem til en rimelig antagelse om, hvad formålet med lovgivningen er.¹⁰ Igennem specialet er der anvendt adskillige domstolsafgørelser. Baggrunden for at anse retspraksis som en retskilde er ud fra lighedsgrundsætningen: lige skal behandles lige. En borger skal kunne forvente samme behandling af domstolene, som andre har fået.¹¹ Det er dog ikke ens betydende med, at domstolene er forpligtet til at dømme efter tidligere afsagte domme. Alle sager er forskellige og der kan foreligge forhold, der ikke er identiske med en tidligere afsagt dom. Det er dog utvivlsomt, at retspraksis har en stor betydning i den retlige argumentation for, hvordan gældende ret er, navnlig i forhold til, hvorvidt en ny dom fastlægger en ny retstilstand.¹² I specialet er der anvendt særlige afgørelser fra både byret, landsret og højesteret til at illustrere retstilstanden i forskellige sammenhænge. Dommenes præjudikats værdi er som følge heraf forskellig, da højesteretsafgørelser har en højere præcedens end landsretsafgørelser, og landsretsafgørelser har selvsagt en større betydning for retstilstanden end byretsafgørelser. Formålet med inddragelsen af retspraksis er, at belyse den samlede vurdering af et bestemt gerningsforløb, hvor en lang række faktorer, herunder faktum, påstande og konkrete elementer i dommen har betydning (ratio decidendi)¹³, men samtidigt illustrere eksempler på hvidvaskhandlinger i sammenhæng med en bestemt argumentation.

Udover retspraksis er der i nærværende specialeafhandling også anvendt administrative afgørelser fra Erhvervsstyrelsen og SØIK. Den administrative praksis binder ikke domstolene, men vil ofte have en afgørende betydning for domstolenes samlede vurdering, hvis blot praksissen ikke anses for

---

⁷Fogtdal, Hans., Schrædieck, Peter. & Bang, Peter. (2020). *Hvidvaskloven med kommentarer. Jurist- og Økonomforbundets Forlag. (herefter: Hvidvaskloven med kommentarer), s. 86*

⁸*Lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme: lov nr. 651 af 8. juni 2017*

⁹*Bekendtgørelse af straffeloven: lbk. nr. 976 af 17. september 2019*

¹⁰*Munk-Hansen, s. 292*

¹¹*Munk-Hansen, s. 297*

¹²*Munk-Hansen, s. 311*

¹³*Munk-Hansen, s. 308*

retsstridig. Når en domstol tilsidesætter administrativ praksis, vil den omvendt have en bindende virkning for fremtidige administrative afgørelser.¹⁴

Endvidere behandler specialeafhandlingen SØIK's kvartalsrapporter, årsrapporter og Rigsrevisionsberetninger. Disse kilder kan ikke betegnes som egentlige retskilder, men de har en værdi i forhold til beskrivelsen af, hvordan retstillingen er. SØIK's kvartalsrapporter er anvendt til at få en baggrundsviden på hvidvaskområdet, navnlig i forbindelse med statistiske tal og nyeste tendenser indenfor hvidvask. Disse rapporter kan ligeledes have en betydning for fremtidig lovgivning, da tallene og informationerne fungerer som en indikation for, hvorvidt der skal foretages yderligere regulering af hvidvaskloven eller straffeloven. I forbindelse med indhentning af antal henlagte sager om hæleri, er der forgæves søgt aktindsigt i politiets sagsstyringssystem (POLSAS). I stedet er SØIK's rapport om nationale risikovurdering fra 2018,¹⁵ hvori tal fra 2016, som er afgjort med gerningskoderne: 76601 (hæleri), 76602, (hæleri/forretningsmæssig), 76611 (hæleri med hensyn til narkotika), 76612 (hæleri med hensyn til narkotika – groft), 76621 (hæleri med hensyn til våben/ammunition), 76622 (hæleri med hensyn til våben/ammunition – groft), er indhentet fra POLSAS.¹⁶ Tallene er med til at illustrere, hvor mange af de afgjorte sager havde en karakter af hvidvask i 2016.

Endvidere har beretninger, som Rigsrevisionens beretning om statens indsats mod hvidvask og finansiering af terrorisme hjemmel i lov.¹⁷ Beretningerne bliver sendt til Folketinget og skal behandles i medfør af lov om revisionens regnskaber § 18.¹⁸ Herefter bliver beretningerne anvendt til at føre kontrol med regeringen. Beretningen kan endvidere give anledning til en redegørelse fra den pågældende minister. Sådanne beretninger kan derfor også have betydning for ny lovgivning eller en ændret adfærd i forvaltningerne.

I specialet anvendes hvidvaskvejledningen¹⁹, som et supplement til analysen af hvidvaskloven. Hvidvaskvejledningen udgør ikke en selvstændig retskilde, men vejledningen er udarbejdet på baggrund af bestemmelserne i hvidvaskloven og dens forarbejder og bidrager med eksempler for, hvordan hvidvaskloven skal overholdes. Hvidvaskvejledningen anvendes derfor som et fortolkningsbidrag til hvidvaskloven og dens forarbejder.

---

¹⁴ Munk-Hansen, s. 340

¹⁵ SØIK: Hvidvask i Danmark, Den nationale risikovurdering 2018

¹⁶ SØIK: Hvidvask i Danmark, Den nationale risikovurdering 2018, side 26

¹⁷ LBK nr. 4 af 7. januar 1997: Bekendtgørelse af lov om statsrevisorerne § 3.

¹⁸ LBK nr. 101 af 19 januar 2012: Rigsrevisorloven

¹⁹ Finanstilsynets vejledning om lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme, 2018

I specialet er der endvidere anvendt juridisk litteratur. I lyset af den retsvidenskaben, har den juridiske litteratur ingen retskildemæssig værdi. Litteraturen er skrevet af forfattere, der har en erhvervserfaring eller en bestemt viden om et specifikt retsområde. Forfatterne gengiver typisk gældende ret, ved brug af love, lovforarbejder, betænkninger, retspraksis mv. Til trods for, at den juridiske litteratur ikke har en retskildemæssig værdi, kan den i høj grad anvendes som et fortolkningsbidrag ved beskrivelsen af den gældende ret, hvilket der er gjort brug af i dette speciale.

1.3.2. Internationale retskilder

Som ovenfor nævnt, har EU-retten en stor indvirkning på de danske love på hvidvaskområdet. Af de internationale retskilder anvendes FATF's 40 anbefalinger. Disse FATF's anbefalinger er ikke retligt bindende, men med EU-kommissionens FATF-medlemskab, danner anbefalingerne grundlag for direktiver, som efterfølgende skal implementeres i EU-landenes nationale lovgivning, jf. Traktaten om den Europæiske Funktionsmåde (TEUF) art. 288, stk. 2. I Danmark er Hvidvaskloven et udslag af en implementering af Hvidvaskdirektivet.²⁰ Anbefalingerne danner også grundlag for EU-forordninger, som ikke skal implementeres, men er direkte bindende for medlemsstaterne, herunder Danmark, jf. TEUF art. 288, stk. 1. På den måde spiller anbefalingerne en afgørende rolle for den europæiske, herunder den danske lovgivning.²¹

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMRK) blev inkorporeret i dansk ret den 1. juli 1992, jf. inkorporeringslovens § 4.²² Inkorporeringen har den betydning, at EMRK er en del af dansk ret. EMRK bliver i specialet anvendt til vurderingen af, hvorvidt selvhvidvaskbestemmelsen strider mod princippet ”ne bis in idem”.

1.4. Afhandlingens struktur

Specialeafhandlingen er inddelt i fem overordnede kapitler. Nærværende kapitel omhandler en introduktion til problemformuleringen, afgrænsning, metode og specialeafhandlingens anvendte retskilder. Formålet med kapitel 2 er, at introducere læseren til emnet hvidvask, herunder at give eksempler på, hvordan hvidvaskprocessen kan inddeles i tre faser. For at besvare problemformuleringen vil der i specialeafhandlingens kapitel 3 blive foretaget en analyse af relevante bestemmelser i hvidvaskloven, herunder belyse de problematikker, der er forbundet med

---

²⁰ Europa-Parlamentets og rådets direktiv (EU) 2015/849 af 20. maj 2015

²¹ Se nærmere om FATF's rolle under afsnittet: *Financial Action Task Force (FATF)*

²² LBK nr. 750 af 19. oktober 1998

bestemmelsernes anvendelse i praksis. Kapitel 4 vil behandle den strafferetlige del af specialet. Her vil der blive foretaget en analyse af bestemmelserne i straffelovens §§ 290-290 a, herunder analysere de retssikkerhedsmæssige problematikker, der er forbundet med selvhvidvaskbestemmelsen. Afslutningsvist vil der i kapitel 5 blive konkluderet på specialeafhandlingens resultater.

Kapitel 2

Formålet med dette kapitel 2 er, at give et overordnet indblik i de forskellige former for hvidvask. Dette kapitel vil, med inddragelse af retspraksis, endvidere beskrive, hvordan hvidvask overordnet kan opdeles i tre faser. Dette skal bidrage til en forståelse for, at hvidvaskprocesser både kan være simple og komplicerede. Afslutningsvist vil der være en kort introduktion til de aktører, der har en vigtig opgave i forbindelse med bekæmpelsen af hvidvask.

2.1. Introduktion til hvidvask

Hvidvask er en proces, som gerningsmænd til en førforbrydelse anvender ved at ”transformere” udbytte fra kriminalitet. Denne ”transformation” kan foregå ved at anbringe, sløre eller integrere udbytte fra strafbare lovovertrædelser. De strafbare handlinger forud for hvidvasken har en høj grad af diversitet. Udbyttets oprindelse kan eksempelvis stamme fra narkotikakriminalitet, bedrageri eller enhver anden form for organiseret kriminalitet. Disse kriminalitetsformer efterlader ofte et stort pengeudbytte, som gerningsmændene ønsker at transformere til midler, som udadtil anses at være lovligt tilvejebragt. Udbytte, der er tilvejebragt gennem en strafbar lovovertrædelse, bliver omdannet fra ”sorte” til ”hvide” penge ved brug af diverse hvidvaskmetoder. Disse metoder eller teknikker kan være forskellige og dermed variere i kompleksitet. De mere simple metoder er, hvor en gerningsmand anvender ”sorte” penge til køb af varer. Varerne vil herefter virke som et surrogat for de ”sorte” penge, hvorefter forbindelsen til den kriminelle handling sløres. De mere komplekse metoder er de sager, hvor én eller flere gerningsmænd i forening anvender et netværk af diverse kanaliseringssinstrumenter i deres hvidvaskstrategi. Det er særligt finansielle institutioner, der anvendes som mellemlid på vejen mellem vask fra sort til hvid.²³

I henhold til Hvidvasksekretariatet kvartalsrapport²⁴, kan hvidvask overordnet opdeles i tre faser: anbringelse, sløring og integration.

2.1.1. *Anbringelsen*

I den indledende fase af hvidvaskprocessen finder anbringelsen sted. Gerningsmanden har i dette stadie et ønske om at blive aflastet fra at opbevare og håndtere store kontantbeløb. Anbringelsen vil

---

²³ *Hvidvaskloven med kommentarer, s. 78f*

²⁴ *Kvartalsrapport fra Hvidvasksekretariatet 3. kvartal 2019, s. 7*

hjælpe gerningsmanden i at afhænde pengebeløbet, eksempelvis via en bank. Det er i denne tid af hvidvaskprocessen, at gerningsmanden er mest udsat for at blive opdaget.²⁵ Risikoen for at blive pågrebet er høj, idet større kontante beløb kan give anledning til mistanke hos medarbejderen i banken, som herefter kan at foretage en underretning til SØIK, jf. hvidvasklovens § 26.²⁶ For nogle gerningsmænd lykkes det alligevel at anbringe kontanter uden, at der nødvendigvis bliver fattet mistanke til hvidvask.

I AM2016.05.11H,²⁷ også kaldet ”pusherstreet-sagen”, havde politiet under en ransagning fundet henholdsvis 80.000 i Nordea Bank og 900.000 kroner i Danske Bank, tilhørende T5. Udover beløbene i banken, blev der fundet 28.000 kroner og 1.250 euro i kontanter skjult på tiltaltes bopælsadresse. T5, der i øvrigt var kontanthjælpsmodtager i perioden 1984 til 2011, forklarede, at pengene på hans konti stammede fra spil. Landsretten bemærkede herefter, at det var usandsynligt, at pengene var spilgevinster, for der var ikke aktivitet på kontiene, der viste noget indskud. Landsretten gjorde herefter gældende, at ”...oplysningerne om hans økonomiske forhold i høj grad peger i retningen af, at han har haft betydelige indtægter i forbindelse med salg af hash...”.²⁸ Selve anbringelsen af pengebeløbet via de finansielle institutioner udgør i almindelighed en risiko, idet gerningsmanden kan have forklaringsproblemer i forbindelse med redegørelsen af, hvordan pengene er tilvejebragt. Gerningsmanden kan i dette tilfælde vælge at mindske risikoen for selv at ifalde ansvar ved at anvende mulddyrskonti, eller fysisk sende kontantbeløb til udlandet, jf. punkt 2 om ”sløring”.

2.1.2. Sløring

Formålet med sløringen af udbytte er at skabe afstand fra den strafbare lovovertrædelse. Gerningsmanden vil på dette tidspunkt af hvidvaskprocessen sløre sporet og dermed fjerne opmærksomheden fra sig selv, ved eksempelvis at bruge mulddyrskonti²⁹ til at kanalisere midlerne. Den 16. januar 2020 blev en mand ved retten i Kolding idømt 3 års ubetinget fængsel for overtrædelse af STRFL § 279 a, ved i 475 forhold at have tilegnet sig en uberettiget vinding på over 3 millioner kroner.³⁰ Gerningsmanden kontaktede forskellige borgere og udgav sig for at være fra

---

²⁵ Hvidvaskloven med kommentarer, s. 79

²⁶ Se nærmere om underretningspligten i kapitel 3 under afsnit ”Underretningspligt”

²⁷ Trykt i U2016.2838 og TJK2016.883

²⁸ AM2016.05.11H s. 37

²⁹ Et ”muldyr” er en stråmand, der anvendes af bagmænd til bl.a. hvidvask.

³⁰ Anklagemyndigheden nedlagde ikke påstand om overtrædelse af STRFL § 290 a.

en lånevirkksomhed eller en bank, hvorefter han skaffede sig adgang til de forurettedes nem-id oplysninger. For fjerne mistanken fra sig selv, anvendte gerningsmanden en række muldyrs konti, hvorefter han fik muldyrene til at hæve pengene for ham. Ofte blev der anvendt et stort netværk af forskellige muldyr, som modtog mindre dele af det udbytte, som gerningsmanden uberettiget havde tilegnede sig fra de forurettedes konti. Gerningsmanden fordelte eksempelvis 50.000 kroner over 50 forskellige mulddyr, således at de modtog 1.000 kroner hver. På den måde var risikoen for, at banken undersøgte transaktionen minimal, da transaktionerne ikke var usædvanligt store. Udbyttet blev herefter overført videre til andre muldyr i form af endnu mindre beløb, som herefter blev hævet og givet til gerningsmanden kontant.

Ovenstående sløringsform besværliggør i høj grad efterforskningsprocessen, idet midlerne hele tiden er i bevægelse. Der er endvidere mindre risiko for, at banken iværksætter en undersøgelse i medfør af hvidvasklovens § 25, stk. 1, idet transaktionerne som udgangspunkt ikke virker mistænkelige eller usædvanligt store. Identificeringen af midlernes oprindelse kan endvidere være svær, hvis der er anvendt et stort netværk af mulddyr. Nogle gerningsmænd overfører udbyttet videre til finansielle institutioner i udlandet, hvor de kan drage fordele af en manglende regulering af hvidvask, ineffektiv retshåndhævelse eller manglende samarbejde mellem dansk politi og modtagerlandets myndigheder.³¹

2.1.3. Integration

I modsætningen til ovenstående hvidvaskfaser, er det i integrationsfasen, hvor udbyttet returnerer gerningsmanden. Udbyttet har dog i denne fase ændret karakter i form af et surrogat for den oprindelige kilde. Der kan være tale om, at gerningsmanden har transformeret midlerne fra en strafbar overtrædelse til eksempelvis en fast ejendom, kryptovaluta, kunstgenstande, ure, smykker eller gevinstkuponer fra spil. Med andre ord har gerningsmanden i integrationsfasen investeret midlerne til aktiver, der udadtil ser ud til at være lovligt tilvejebragt.³² Som eksempel kan dom af 9. april 2019 ved Retten i Hjørring nævnes³³. I sagen blev en 33-årig mand dømt for bl.a. hvidvask, jf. straffelovens § 290 a, ved at have konverteret udbytte fra en strafbar lovovertrædelse til kryptovalutaen ”Bitcoin”. Gerningsmanden havde modtaget pengebeløb, der stammede fra strafbare

---

³¹ *Hvidvaskloven med kommentarer*, s. 80

³² *Hvidvaskloven med kommentarer*, s. 81

³³ *Hvidvaskloven med kommentarer*, s. 191

lovovertrædelser, som han efterfølgende vekslede til kryptovaluta, som senere blev overført videre til andre medgerningsmænd.

I ovenstående sag kan alle tre faser i hvidvaskprocessen statuere. For det *første* blev udbyttet anbragt på en bankkonto. For det *andet* blev udbyttet sløret ved at blive overført til andre konti. For det *tredje* blev udbyttet integreret ved investeringer i kryptovaluta. Udbyttet er nu så distanceret fra dens oprindelige kilde, at de kan returneres til gerningsmændenes økonomiske sfære, som midler, der umiddelbart fremstår lovlige.

2.1.4. Den professionelle hvidvasker

Den professionelle hvidvasker vil sigte efter at skjule udbyttets ulovlige oprindelse ved brug af komplicerede hvidvasketeknikker. Bankerne er et attraktivt sted for den professionelle hvidvasker at kanalisere penge gennem, særligt hvis det drejer sig om hvidvask af store summer af udbytte, der stammer fra en strafbar lovovertrædelse.³⁴ Begrundelsen for det er, at bankerne har mange kunder og der foretages mange transaktioner på et døgn, hvilket gør det muligt at gemme sig bag den store mængde af transaktioner. Et eksempel på en kompliceret hvidvaskproces kan nævnes de situationer, hvor en hvidvaskbagmand i Myanmar, som har tjent en masse penge på ulovlige våbensalg, opretter et selskab i Litauen. Selskabet i Litauen sælger proforma varer til Myanmar. Selskabet skal dog i virkeligheden udelukkende bruges til pengeoverførsler. Ved denne fremgangsmåde kan hvidvaskbagmanden nu indsætte de mange millioner, som han eller hun har indtjent gennem ulovlig våbenhandel, ind på en bankkonto i Myanmar, under foregivende af, at pengene er overskud fra hans virksomhed i Litauen. Disse penge vil nu kunne opdeles i flere mindre beløb, som kan overføres videre til banker i hele Europa, herunder til banker i Danmark.

Pengene ender til sidst hos den professionelle hvidvasker, som indtjening fra almindelig og lovlige handel, som han eller hun herefter kan integrere ved at investere dem i ejendomme. De mange transaktioner gør det næsten umuligt for myndighederne at følge pengesporet, særligt henset til den grænseoverskridende aktivitet, hvor der ikke nødvendigvis er et retligt samarbejde mellem nationerne. Bankerne ender dermed som et instrument for professionelle hvidvaskere, som anvender bankernes uopmærksomhed til kriminelle aktiviteter. Hvidvask behøver nødvendigvis ikke at være så kompliceret. Det er netop de sager, der kan forekomme svære at opdage, hvis transaktionerne ikke forekommer komplicerede, store eller usædvanlige. Det er derfor essentielt, at bankerne er godt rustet til at kontrollere den risiko, der er forbundet med den potentielle fare for, at de bliver

---

³⁴ SØIK: *Hvidvask i Danmark, Den nationale risikovurdering 2018*, s. 2

anvendt til hvidvaskkanalisering. Dette gælder både, når der er tale om komplicerede og ukomplicerede transaktioner.

2.2. Vigtige aktører i bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering

Som tidligere nævnt, er hvidvask både et internationalt og nationalt problem. Aktørerne bag hvidvaskbekæmpelsen i den globale verden er derfor mange. Med henblik på at besvare problemformuleringen vil dette afsnit kort beskrive de enkelte aktørers rolle i den globale og danske hvidvaskbekæmpelse.

2.2.1. *Financial Action Task Force (FATF)*

FATF er et mellemstatsligt organ, der blev etableret i 1989. Baggrunden for etableringen af organet var et ønske om at bekæmpe finansiering af hvidvask, finansiering af terrorisme og spredning af masseødelæggelsesvåben.³⁵

Med sine 37 statslige medlemmer, herunder EU-kommissionen og aktører såsom Interpol og Europol, er FATF et vigtigt organ til bekæmpelse af hvidvask.³⁶

FATF's hovedopgave er at foretage risikovurderinger samt anbefalinger til medlemsstaterne, som de efterfølgende er forpligtet til at efterleve. FATF's arbejde inddeles i tre fokusområder: 1) at fastsætte anbefalinger for national regulering vedrørende foranstaltninger mod hvidvask og terrorfinansiering, 2) foretage evalueringer af medlemslandenes implementering af anbefalingerne, og 3) undersøge udviklingen i hvidvask af penge og finansiering af terrorisme og identificere de metoder, der anvendes.³⁷

Implementeringen af anbefalingerne og medlemsstaternes indsats mod hvidvask, bliver endvidere jævnlige evalueret af FATF. Som del af disse evalueringer, har organisationen evalueret Danmarks indsats mod hvidvask i 2017, hvor en række kritikpunkter og løsningsforslag blev rejst.

2.2.2. *Financial Intelligence Unit – Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK)*

SØIK varetager behandlingen af særligt komplicerede sager vedrørende økonomisk kriminalitet, herunder strafbare handlinger foretaget på et internationalt niveau. SØIK hører til ét af landets 12 politikredse og fungerer på lige fod hermed. Den særlige undtagelse til opgavefordelingerne er, at

---

³⁵ *Financial Action Task force*: <http://www.fatf-gafi.org/about/whatwedo/#d.en.3146>

³⁶ *Financial Action Task force*: <http://www.fatf-gafi.org/about/membersandobservers/#d.en.3147>

³⁷ *Hvidvaskloven med kommentarer*, s. 92

SØIK også har et hvidvasksekretariat. Hvidvasksekretariatet blev etableret i 1993 og er en finansiel efterretningsenhed, der modtager, analyserer og videregiver hvidvaskunderretninger fra de underretningspligtige, der er omfattet af hvidvasklovens § 1. De underretningspligtige personer og virksomheder skal i medfør af hvidvasklovens § 26, underrette SØIK, hvis der er et mistankegrundlag for enten hvidvask eller terrorfinansiering. Underretningerne bliver herefter af Hvidvasksekretariatet analyseret og vurderet, hvorvidt der er grundlag for foretagelse af indledende efterforskningsskridt. Hvis mistanken om hvidvask er belyst tilstrækkeligt, fremsender Hvidvasksekretariatet underretningen til den politikreds, der herefter foretager yderligere efterforskningsskridt.³⁸

2.2.3. *Finanstilsynet*

Finanstilsynet er en styrelse under erhvervsministeriet. Tilsynets primære opgave er at føre tilsyn med finansielle virksomheder, gennemføre lovgivning og informationsvirksomhed, herunder om virksomhederne overholder hvidvasklovgivningen. Udover at føre tilsyn, udarbejder finanstilsynet også vejledninger på hvidvaskområdet. Disse vejledninger anvendes primært af de af hvidvasklovens underretningspligtige virksomheder og personer, som en guideline for, hvordan hvidvaskloven skal fortolkes og overholdes.

Når finanstilsynet foretager kontrol af en fysisk eller juridisk person og vurderet, at der er handlet på en lovstridig måde, dog uden mulighed for at undersøge sagen nærmere eller er af alvorligere karakter, kan finanstilsynet oversende sagen til politiet, til strafferetlig efterforskning. I takt med, at den politiske fokus om en styrket indsats på hvidvaskområdet, har Finanstilsynet opprioriteret arbejdet med bekæmpelse af hvidvask væsentligt, hvor der samtidigt flere ressourcer er blevet tilført. Der er bl.a. blevet etableret et hvidvaskkontor i Finanstilsynet, der udelukkende arbejder med hvidvaskbekæmpelse, hvor de seneste tiltag fra folketinget har været at ressourcerne bliver brugt på flere bødeudskrivelser, indsættelse af observatører i bankerne m.v..³⁹

2.2.4. *Justitsministeriet*

Justitsministeriet varetager opgaver, der vedrører det samlede danske justitsvæsen, herunder politi- og anklagemyndighed, retsvæsen og kriminalforsorg. I forbindelse med hvidvask og terrorfinansiering, har justitsministeriet en række ansvarsområder, som gælder alt fra lovgivning på

---

³⁸ *Hvidvaskloven med kommentarer, side 95f.*

³⁹ *Hvidvaskloven med kommentarer. side 98*

det strafferetlige og straffeprocessuelle område, til bistand for Udenrigsministeriet i forbindelse med vedtagelse og ændringer af EU-retsakter om finansielle sanktioner.⁴⁰

2.2.5. Dansk HvidvaskForum

Det danske hvidvaskforum udgør et samarbejde mellem flere forskellige myndigheder, der varetager ansvaret for diverse opgaver inden for hvidvaskområdet. Hvidvaskforummet er lovfæstet i hvidvasklovens § 74. Formålet med Dansk HvidvaskForum er at koordinere og udveksle informationer med henblik på at styrke myndighedernes indsats mod hvidvask. Der foretages ca. 3-4 møder årligt, hvor samarbejdsaftalens parter som er Finanstilsynet, Erhvervsstyrelsen, Advokatsamfundet, Justitsministeriet, Udenrigsministeriet, Skatteministeriet, SØIK, Spillermyndigheden og SKAT mødes for at afklare opgavefordelingen mellem myndighederne, samt diskutere de evalueringer af Danmark, der er foretaget af internationale organisationer såsom FATF, Europarådet, FN mv.⁴¹

---

⁴⁰ *Hvidvaskloven med kommentarer, s. 98f*

⁴¹ *Hvidvaskloven med kommentarer, s. 101*

Kapitel 3

Hvidvaskloven

Formålet med nærværende kapitel er at analysere hvidvasklovens bestemmelser. Indledningsvist vil baggrunden for hvidvasklovens tilblivelse blive belyst. For at besvare problemformuleringen, vil der foretages en analyse af 1) hvidvasklovens definition på hvidvask, 2) kontantforbuddet, 3) Undersøgelles-, noterings-, underretnings.- og opbevaringspligten. Afslutningsvist vil der gennem friere overvejelser foretages en analyse af problematiske aspekter af undersøgelses og underretningspligten i hvidvasklovens §§ 25-26.

3.1. Baggrund og introduktion til hvidvaskloven

Fra et historisk perspektiv er den internationale regulering på hvidvaskområdet blevet reguleret fra to perspektiver. Fra det internationale perspektiv blev der i Wienerkonventionen fra 1988 fremsat krav om, at narkotikakriminalitet skulle kriminaliseres og i Strasbourgkonventionen fra 1990 kræves det bl.a., at udbytte fra alle strafbare forhold kriminaliseres. For at gennemføre kravene blev der først foretaget en regulering af bl.a. finanssektoren, der typisk anvendes i hvidvaskprocessen. Reguleringen bestod af FATF's rekommandationer, EU's hvidvaskdirektiver samt FN-konventionen om grænseoverskridende kriminalitet og FN-konventionen om korrupsion.⁴² Dette var startskuddet, der banede vejen for nutidens regulering af hvidvaskkriminalitet.

I begyndelsen var "hvidvask" et strafferetligt begreb, der blev formuleret i Wienerkonventionen og Strasbourgkonventionen, hvorefter EU vedtog definitionerne i hvidvaskdirektivet. Wienerkonventionen opstillede nogle minimumskrav for, hvilke kriminalitetsformer udbyttet skulle stamme fra. Strasbourgkonventionens definition på hvidvask var derimod at omfatte alle kriminalitetsformer.⁴³

På baggrund af FATF's anbefalinger, har EU senere gennem tiden reguleret hvidvaskdirektiverne til bl.a. at omfatte flere erhverv. Dette skal ses i lyset af, at professionelle hvidvaskere fandt nye metoder til at kanalisere udbytte fra kriminelle handlinger for at sløre deres ulovlige oprindelse, jf. ovenfor.

Den danske hvidvasklov er i høj grad blevet påvirket af den internationale kamp mod hvidvask og finansiering af terrorisme, idet forbrydelserne ofte er foregået i et internationalt regi. Ved EU-

---

⁴² *Hvidvaskloven med kommentarer, side 81f.*

⁴³ *Betænkning nr. 1447 af 2004, kapitel 4, side 47.*

direktiv 91/203/EØF, fastsattes EU-regler, der overordnet bestod af FATF's rekommandationer i forhold til, at finanssektoren fik en decideret *underretningspligt* ved mistanke om hvidvask. Det var netop på baggrund af dette direktiv, at Danmark indførte den første hvidvasklov, der blev vedtaget i 1993.⁴⁴ Loven resulterede i, at finanssektoren skulle indføre nye rutiner i forbindelse med deres drift. En bank skulle på baggrund af loven bl.a. indberette ved mistanke om, at en kundes penge kunne stamme fra overtrædelser af straffeloven.⁴⁵

Som følge af terrorangrebet den 11. september 2001, blev der vedtaget en ændring af EU's hvidvaskdirektiv med en implementeringsfrist i 2003. Den danske hvidvasklov fra 1993 blev på baggrund af dette ændret i 2002,⁴⁶ hvor lovens anvendelsesområde blev udvidet til også at omfatte finansiering af terrorisme. Samtidigt blev kredsen af underretningspligtige udvidet. Dette skete på baggrund af ændringen af hvidvaskdirektivet og regeringens anti-terrorpakke, som udover ændringen af hvidvaskloven også medførte en ændring af toldloven⁴⁷, udlændingeloven⁴⁸ og straffeloven.⁴⁹ Ændringerne var desuden et udslag af forpligtelsen til at opfylde FN-konventionen om bekæmpelse af terrorisme.⁵⁰

I 2005 udarbejdede EU det tredje hvidvaskdirektiv, som Danmark implementerede ved at afløse den gamle hvidvasklov med den nye "Lov om foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme" af 27. februar 2006. Den nye hvidvasklov skærpede kravene til de af lovens omfattede aktører. Som eksempel kan nævnes, at banker blev pålagt en pligt til at overvåge deres kunder samt mistænkelige transaktionsmønstre, jf. nærmere nedenfor under afsnit "*undersøgelsespligt*".⁵¹

I skrivende stund er hovedloven til hvidvaskloven lov nr. 651 af 8. juni 2017, som er afløseren af lovbekendtgørelse nr. 1022 af 13. august 2013. Overordnet har ændringerne haft den betydning, at loven blev udvidet til at gælde alternative investeringsfonde og inddragelse af spilområdet, som

---

⁴⁴ Lov 1993-06-09 nr. 398 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvaskning af penge

⁴⁵ Hvidvaskloven med kommentarer, s. 81

⁴⁶ Lov nr. 422 af 6. juni 2002, lov om ændring af lov om forebyggende foranstaltninger af mod hvidvaskning af penge

⁴⁷ Lov nr. 387 af 6. juni 2002, lov om ændring af toldloven

⁴⁸ Lov nr. 382 af 6. juni 2002, lov om ændring af udlændingeloven

⁴⁹ Lov nr. 378 af 6. juni 2002, lov om ændring af straffeloven

⁵⁰ FN-konventionen af 9. december 1999

⁵¹ Hvidvaskloven med kommentar, s. 82

bl.a. også var et EU krav i det fjerde hvidvaskdirektiv. Fælles for alle de nyere tiltag har været, at hvidvaskbekæmpelsen har udvidet sig gradvist til at omfatte flere aktører.⁵²

3.2. Hvidvasklovens definition på hvidvask – hvidvasklovens § 3

Definitionen på hvidvask findes i hvidvasklovens § 3. Bestemmelsen er et udslag af en gennemførelse af artikel 1, stk. 3, og stk. 4 i det fjerde hvidvaskdirektiv. Bestemmelsen er endvidere en videreførelse af FATF's definition af hvidvask, der defineres i rekommandation nr. 3.⁵³ I henhold til artikel 1, i det fjerde hvidvaskdirektiv defineres hvidvask som en konvertering eller overførsel af formuegoder, fortielse eller tilsløring af formuegoders sande karakter, oprindelse, lokalisering, disposition eller bevægelser eller ejendomsretten til disse formuegoder eller dertil knyttede rettigheder samt erhvervelse, besiddelse eller anvendelse af formuegoder vel vidende, at de stammer fra en kriminel handling eller fra medvirken til en sådan handling.

I henhold til hvidvasklovens § 3, stk. 1, nr. 1, defineres hvidvask som "uberettiget at modtage eller skaffe sig eller andre del i økonomisk udbytte eller midler, der er opnået ved en strafbar overtrædelse". Som tidligere nævnt, er formålet med hvidvask at sløre midlernes oprindelse gennem en sløringsproces. Sløringsformerne kan både være simple og komplekse, men der er ingen beløbsmæssig bagatelgrænse, der skal blot være tale om en uberettiget modtagelse eller anskaffelse i midler fra en strafbar lovovertrædelse.

I medfør af § 3, stk. 1, nr. 2, omfatter hvidvask også de tilfælde, hvor der uberettiget skjules, opbevares, transporteres, hjælper med at afhænde eller på anden måde efterfølgende virker til at sikre det økonomiske udbytte eller midlerne fra en strafbar lovovertrædelse. Bestemmelsen i stk. 1, nr. 2, kan ses i lyset af straffelovsovertrædelser, men også ved overtrædelser af speciallovgivningen, hvor der er hjemlet strafansvar. Bestemmelsen omfatter derfor også overtrædelser af skatte-, told eller afgiftsloven.⁵⁴ I Østre Landsretsdommen TfS 2011.741, blev en person dømt for overtrædelse af toldlovens § 79, nr. 3, jf. § 23, stk. 4, ved at have smuglet 115.900 euro ud af det danske toldområde uden at have deklareret beløbet til SKAT inden udrejsen fra Danmark. Landsretten

---

⁵² *Hvidvaskloven med kommentar*, s. 83

⁵³ FATF (2012-2019), *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation*, FATF, Paris, France, recommendation 3

⁵⁴ *Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016-17, bemærkninger til § 3, s. 83, og Hvidvaskloven med kommentarer*, s. 171

lagde i dommens præmisser til grund, at reglen i § 23, stk. 4, er med til at sikre transaktionsspor i form af en deklaration til SKAT. Reglen er til for at give kontrolmyndighederne en mulighed for at bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering ved at opspore mulige gerningsmænd, der søger at smugle penge ud af landet for at sløre pengenes oprindelige oprindelse.

I bestemmelsens stk. 1, nr. 3, defineres hvidvask endvidere som forsøg på eller medvirken til sådanne dispositioner som nævnt i nr. 1 og nr. 2.⁵⁵ Dette betyder, at medvirken og forsøgsreglerne i straffelovens kapitel 4 finder anvendelse i overensstemmelse med hvidvaskloven. Det er dog vigtigt at pointere, at hvidvasklovens § 3, ikke er en selvstændig kriminalisering af hvidvaskssager, men blot en definition af begrebet. Strafsanktioneringen i forbindelse med overtrædelser af hvidvaskloven skal søges i lovens kapitel 14. Den strafferetlige hjemmel skal søges i STRFL § 290 om hæleri og § 290 a, om selvhvidvask.

3.3. Kontantforbuddet – hvidvasklovens § 5

Bestemmelsen i hvidvasklovens § 5, er et udslag af gennemførelsen af artikel 2, stk. 1, nr. 3, litra e og artikel 11, litra d, i det fjerde hvidvaskdirektiv. Det fremgår af direktivets 6. præmis, at der ved store kontantbetalinger foreligger en høj risiko af hvidvask og terrorfinansiering. Det er derfor nødvendigt for medlemsstaterne at indføre regler, der skal være med til at begrænse de risici, der er forbundet med høje kontantbetalinger. Direktivet har fastsat et maksimumsbeløb på 10.000 euro, med mulighed for at medlemsstaterne kan indføre lavere tærskler og strengere bestemmelser. Ved lov nr. 634 af 12. juni 2013, om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love, blev kontantforbuddet i den tidligere hvidvasklovs anvendelsesområde udvidet, og beløbsgrænset blev nedsat fra 100.000 kroner til 50.000 kroner. Begrundelsen for nedsættelsen var bl.a., at forbuddet mod at modtage kontanter på over 100.000 kroner, ikke var i overensstemmelse med hvidvaskdirektivets maksimumskrav på 10.000 euro.⁵⁶ Det betyder samtidigt, at man i Danmark har valgt at indføre mere restriktive regler i forhold til modtagelsen af større kontantbeløb.

Hvidvasklovens § 5, gælder virksomheder og personer, der *ikke* er omfattet af lovens § 1, stk. 1. Et sådan konstantforbud er med til at sikre, at de erhvervsdrivende, der ikke er medinklueret i

---

⁵⁵ Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016- 17, bemærkninger til § 3, s. 83

⁵⁶ Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016- 17, bemærkninger til § 5, s. 84 og Hvidvaskloven med kommentarer, side. 176f

hvidvasklovens krav om kundekendingsprocedurer, underretningspligt, mv., deltager i hvidvask eller terrorfinansiering. Reglen er simpel – det er ikke tilladt at modtage kontantbetalinger på 50.000 kroner, eller derover. I henhold til hvidvaskvejledningen⁵⁷ skal ”kontantbetalinger” forstås som fysiske penge. Det er derfor tilladt at betale med betalingskort eller andre betalingstjenester, såsom MobilePay. Begrundelsen herfor er, at der ved elektroniske betalinger foreligger et transaktionsspor, som kan følges. Det gør sig ikke gældende ved fysiske kontantbetalinger, hvor kriminelle kan anvende midler fra strafbare lovovertrædelser til at sløre midlernes oprindelse ved eksempelvis at købe en bil hos en autohandler kontant.⁵⁸

I U2019.2445 H, blev en autoforhandler idømt en bødestraf på 280.000 kroner ved i en længere periode flere gange at have overtrådt kontantforbudsreglen i hvidvasklovens § 5. Pengene blev betalt i Euro, som efterfølgende blev vekslet i et vekselbureau, som ikke var vidende om, at pengene stammede fra samme handel. Vekselbureauet stod herefter for at indsætte pengene i autohandlerens bankdøgnboks. Baggrunden for en sådan fremgangsmåde var, at vekselbureauet gav en bedre kurs end banken. Bilerne blev solgt til udenlandske autohandlere, der kørte landet rundt for at opkøbe brugte biler, hvorfor betalingerne foregik i eurovalutaen.

Højesteretsdommen skal særligt ses i lyset af, at kontantforbuddet også omfatter flere betalinger, der ser ud til at være indbyrdes forbundet, hvis den samlede betaling udgør mere end 50.000 kroner. Højesteret fik præciseret, hvordan ”indbyrdes forbundne betalinger” skal afgrænses. Sagen omhandlede nemlig hele 189 forskellige tilfælde, hvor autohandleren havde modtaget kontante betalinger for salg af biler på 50.000 kroner eller derover. Der har i sagen været tilfælde, hvor den samme kunde havde købt en enkelt bil eller flere biler for under 50.000 kroner, hvorefter kunden kom tilbage samme dag, og foretog yderligere retshandler til en pris på under 50.000 kroner.

Anklagemyndigheden påstod, at disse betalinger var omfattet af hvidvasklovens ordlyd om ”indbyrdes forbundet”, hvorfor de udgjorde en overtrædelse af kontantforbuddet i henhold til hvidvasklovens § 5, til trods for, at retshandlerne var indgået separat.

Autohandleren anså retshandlerne for at være enkeltstående, da faktureringen foregik hvert for sig, med separate slutsedler i de enkelte retshandler. Landsretten frifandt autohandleren for 170 tilfælde, da det ikke fandtes bevist, at autohandleren havde forsøgt at omgå kontantforbuddet i medfør af

---

⁵⁷ *Finanstilsynets vejledning om lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme*

⁵⁸ *Hvidvaskvejledningen, afsnit 2.3, side 18*

bestemmelsen i hvidvasklovens § 5. Højesteret lagde ligesom landsrettens bevisbedømmelse til grund, at autohandleren ikke *i alle* tilfælde havde modtaget en kontantbetaling på 50.000 kroner eller derover på én gang, da den udenlandske kunde havde forladt forretningen uden at indgå en aftale om køb af flere biler. I disse tilfælde fandt Højesteret ikke, at betalingerne var indbyrdes forbundne på en måde, der var omfattet af hvidvasklovens kontantforbud i henhold til hvidvasklovens § 5. Højesteret dømte herefter autohandleren for i 28 tilfælde at have overtrådt kontantforbudsreglen.

Det samme gjorde sig gældende i en nyere afgørelse, U2020.1638Ø, hvor en erhvervsdrivende solgte 12 motorcykler til samme kunde. Motorcyklerne blev solgt til en kontantpris på 21.000 kroner og 35.000 kroner stykket. Samme dag som retshandlerne blev indgået, havde den erhvervsdrivende indsat 193.000 kroner og 154.000 kroner ind på sin erhvervskonto. Dette var en usædvanlig stor transaktion, jf. hvidvasklovens § 25, hvorfor banken underrettede SØIK om transaktionerne i medfør af hvidvasklovens § 26. Landsretten kom frem til, at tiltalte havde overtrådt kontantforbuddet i hvidvasklovens § 5, idet tiltalte havde solgt 12 motorcykler til den *samme* køber for en *samlet kontantbetaling* på 324.000 kroner.

3.4. Undersøgelles-, noterings-, underretnings- og opbevaringspligten

Det overordnede formål med indførelsen af bestemmelserne er at sørge for, at virksomheder og personer skal undersøge baggrunden for, samt formålet med komplekse og usædvanlige transaktionsmønstre og aktiviteter, der kunne indikere en mistanke om hvidvask. Såfremt en sådan mistanke skulle opstå, har den underretningspligtige virksomhed eller person, pligt til at underrette SØIK, jf. hvidvasklovens § 26. Særligt hvis virksomheden eller personen skulle være vidende om, at midlerne direkte stammer fra kriminalitet eller skal bruges til finansiering af terror, skal virksomheden eller personen straks underrette SØIK.⁵⁹

Der er dog visse undtagelser til underretningspligten. Eksempelvis skal medlemmer af advokatsamfundet underrette sekretariatet for Advokatsamfundet, der derefter skal vurdere, hvorvidt SØIK skal underrettes. Derudover er der undtagelser til underretningspligten, når en advokat repræsenterer sin klient i forbindelse med en retssag. Når underretningen til SØIK er foretaget, kan SØIK vælge at give status i sagen til den underrettende virksomhed eller person.

---

⁵⁹ *Hvidvaskloven med kommentarer*, s. 347-348

Statussen kan eksempelvis bestå af en melding om, hvorvidt der er rejst sigtelse, tiltale, domsfældelse eller om sagen er henlagt.⁶⁰

3.4.1. Undersøgelsespligten – hvidvasklovens § 25, stk. 1.

I henhold til hvidvasklovens § 25, stk. 1, har virksomheder og personer, der er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, pligt til at undersøge baggrunden for og formålet med alle transaktioner, der er *komplekse, er usædvanlige store*, foretages i et *usædvanligt mønster* eller, *ikke har et åbenbart økonomisk eller lovligt formål*. Bestemmelsen er en gennemførelse af artikel 40 i det fjerde hvidvaskdirektiv og FATF's anbefaling nr. 11.⁶¹

I henhold til bestemmelsens stk. 1, nr.1, er det **komplekse transaktioner**, der skal undersøges. Komplekse transaktioner kan eksempelvis være transaktioner, der omfatter flere parter eller et netværk af forskellige konti, eller hvis de stammer fra grænseoverskridende aktivitet.

Virksomheden skal i sådanne tilfælde være særlig opmærksom på, hvorvidt transaktionerne kunne stamme fra kriminelle aktiviteter. I stk. 1, nr. 2, er der endvidere en pligt for virksomheden at undersøge **usædvanligt store transaktioner**. Det er en individuel vurdering, hvornår der er tale om usædvanligt store transaktioner. Det skal derfor vurderes ud fra virksomhedens kundekendskab til den konkrete kunde.⁶² Det er i sagens natur en usædvanlig stor transaktion, hvis en privatperson med en gennemsnitlig indtægt, pludseligt begynder med at modtage store beløb på sin bankkonto. I sådanne tilfælde, vil banken have en pligt til at undersøge transaktionerne nærmere efter reglen i § 25, stk. 1, nr. 2.

Det samme gør sig gældende, hvis transaktioner foretages **i usædvanlige mønstre**, jf. stk. 1, nr. 3.

Usædvanlige mønstre kan efter erhvervsstyrelsens definition eksempelvis være, når en persons kontobevægelser pludseligt ændrer adfærdsmønstre til eksempelvis at overføre større beløb til udlandet eller hvis kunden pludseligt foretager større kontanthævninger fra en virksomhedskonto.⁶³ Sådanne usædvanlige transaktionsmønstre kan være en indikator på, at virksomhedens kunde

---

⁶⁰ Hvidvaskloven med kommentarer, s. 347-348.

⁶¹ Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016-17, bemærkninger til § 25, s. 125 og Hvidvaskloven med kommentarer, s. 349

⁶² Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016-17, bemærkninger til § 25, s. 125

⁶³ Erhvervsstyrelsen: Ofte stillede spørgsmål om undersøgelsespligten: <https://erhvervsstyrelsen.dk/undersogelsespligt>

foretager sig noget ulovligt, hvorfor undersøgelsen af transaktionen skal iværksættes efter reglen i § 25, stk. 1, nr. 3.

I stk. 1, nr. 4, skal virksomheden iværksætte en undersøgelse, såfremt baggrunden for og formålet med transaktionen **ikke åbenbart har et økonomisk eller lovligt formål**. Dette kan umiddelbart være svært for en virksomhed at identificere, medmindre man har en *viden* om, at den foretagne transaktion er en kriminel handling eller direkte stammer fra en kriminel aktivitet. Det er derfor vigtigt for virksomhederne at indføre procedurer og systemer, der kan være med til at identificere sådanne transaktioner og aktiviteter. Hensigten med bestemmelsen er dog at fastslå, om der er mistanke eller en decideret viden om, at transaktionen har eller har haft forbindelse til hvidvask af penge. En sådan viden eller mistanke skal omgående indberettes til SØIK, hvorfor bestemmelsen skal ses i sammenhæng med underretningspligten i hvidvasklovens § 26.⁶⁴ I dommen TfK2019.1323, blev en person, der drev en vekselforretning, var tiltalt for tilsidesættelse af undersøgelsespligten, jf. hvidvasklovens § 25, stk. 1 og 2,⁶⁵ idet der i forbindelse med seks transaktioner i perioden 2012-2015, ikke tilstrækkeligt blev undersøgt baggrunden for eller formålet med transaktionerne. T havde kun indberettet to af transaktionerne på hhv. 50.008 kroner og 199.994 kroner til SØIK, som efter kundens påstand stammede fra kasinogevinster. T havde dog forsømt at undersøge påstanden nærmere ved bl.a. at have indhentet dokumentation for kasinogevinsterne. T blev dømt for alle forhold i byretten, idet retten fandt det bevist, at T ikke havde foretaget den fornødne undersøgelse af pengenes oprindelige kilde. Retten lagde derudover vægt på, at der ikke var tale om faste kunder, og at de involverede beløb var af en sådan karakter og størrelse, at de kunne tænkes at have tilknytning til hvidvask eller finansiering af terror. Det var efter byrettens påstand ikke nok at markere transaktionen med teksten ”casino”, til at opfylde kravene til undersøgelses, noterings og opbevaringspligten. Under ankesagen fandt landsretten det bevist, at T og dennes medarbejdere, havde modtaget en mundtlig forklaring på pengenes oprindelse. Dog fandt landsretten, at selve noteringen af undersøgelsen kun var sket ved ét af tilfældene. Landsretten tilsluttede byrettens afgørelse om, at der ikke forelå en grundig undersøgelse af kasinogevinsten på 199.994 kroner, i form af bl.a. dokumentation for, at midlerne rent faktisk stammede fra en kasinogevinst. Endeligt lagde landsretten til grund, at *beløbenes størrelser, kundens forklaring om formålet med omvekslingen mv., efter omstændighederne havde en*

---

⁶⁴ Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016- 17, bemærkninger til § 25, s. 125 og Hvidvaskloven med kommentarer, s. 350f.

⁶⁵ Hvidvasklovens § 6, stk. 1 og 2 på gerningstidspunktet.

”usædvanlig” karakter og T burde have indset, at transaktionerne kunne have tilknytning til hvidvask. T blev herefter dømt for tilsidesættelse af hvidvasklovens § 25, stk. 1, og 2.⁶⁶

Såfremt man som erhvervsdrivende driver et vekselbureau er det særligt vigtigt at være opmærksom på både nye og faste kunder og sikre sig, at de fornødne foranstaltninger bliver overholdt, idet vekselbureauer særligt er risikogruppen for at være led i en hvidvaskproces. Dommen viser vigtigheden af, at man som underretningspligtig erhvervsdrivende skal være særligt opmærksom på hvidvasklovens undersøgelsespligt. T kunne have foretaget yderligere undersøgelser ved blot at have adspurgt kunden om, hvorvidt der forelå en kvittering på kasinogevinsten eller havde en anden form for dokumentation for pengenes afstamning. På den måde sikres det, at man ikke udsætter sin egen virksomhed for at være et led i en mulig hvidvaskproces. Hele formålet med undersøgelsespligten er netop at få fastslået, om det, der vurderes som værende *”usædvanligt”*, potentielt kan være hvidvask. Såfremt en undersøgelse ikke ville kunne medføre en afkræftelse på mistanken om hvidvask eller terrorfinansiering, skal der foretages en underretning til SØIK, efter bestemmelsen i hvidvasklovens § 26, jf. nærmere nedenfor.

3.4.2. Udvidet overvågning – hvidvasklovens § 25, stk. 2.

I hvidvasklovens § 25, stk. 2, bestemmes det, at virksomheder og personer, skal udvide overvågningen af kunden, med det formål at afgøre, om transaktionerne eller aktiviteterne forekommer mistænkelige, såfremt det findes relevant. Kravet om udvidet overvågning gør sig særligt gældende i de situationer, hvor en kundes transaktion eller aktivitet er fundet mistænkelig, men ikke har medført en underretning til SØIK, jf. hvidvasklovens § 26, men hvor virksomheden eller personen samtidigt vurderet, at risikoen for hvidvask er høj.⁶⁷ I henhold til Hvidvaskvejledningen kan en udvidelse af overvågningen over en kunde eksempelvis omfatte 1) en automatisering af overvågningen over en kunde, således, at der sker en nedsættelse af tærskelværdierne for, hvornår en alarm bliver udløst i virksomhedens overvågningssystem, 2) at virksomheden skærper overvågningen af kundens adfærd, herunder tidligere forespørgsler eller

---

⁶⁶ T blev frifundet for tre af forholdene, da de ikke kunne tilregnes T som groft uagtsomme handlinger.

⁶⁷ Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016- 17, bemærkninger til § 25, s. 125f og Hvidvaskloven med kommentarer s. 352f

aktiviteter. Virksomheden kan vælge at undersøge kundens profil, undersøge tidligere notater og foretage foranstaltninger, der skærper opmærksomheden på kundens aktiviteter. 3) at virksomheden manuelt undersøger kundens aktiviteter og transaktioner med jævne mellemrum.⁶⁸

Hvidvaskvejledningen foreskriver, at der ved specifikke kundeforhold løbende kan ske udvidet overvågning, hvis selve ydelsen medfører en indsigt i kundens transaktions eller aktivitetsforhold. Eksempelvis, hvis der er tale om en autoriseret revisors afgivelse af erklæringer, hvor økonomiske forhold gennemgås.⁶⁹

En overtrædelse af undersøgelsespligten medfører straf efter hvidvasklovens § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Det er virksomheder og personer, der er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, der er ansvarssubjekterne for overtrædelse af § 25, stk. 1, og 2. Den strafbare handling består i ikke at iværksætte undersøgelse for baggrunden og formålet med en kompleks og usædvanlig stor transaktion, samt alle usædvanlige transaktionsmønstre og aktiviteter, der ikke har et åbenbart økonomisk eller lovligt formål, med henblik på at undersøge, hvorvidt en sådan transaktion har tilknytning til hvidvask eller terrorfinansiering.⁷⁰

3.4.3. Noterings- og opbevaringspligten – hvidvasklovens § 25, stk. 3

I henhold til hvidvasklovens § 25, stk. 3, skal resultaterne af en undersøgelse noteres og opbevares, jf. § 30. Noteringspligten skal ses i sammenhæng med opbevaringspligten. Det fremgår af hvidvasklovens § 30, stk. 1, nr. 3, at virksomheder og personer skal opbevare dokumenter og registreringer, som er gennemført i henhold til undersøgelses og noteringspligten. Denne pligt betyder, at virksomheder og personer, der er omfattet af lovens § 1, stk. 1, skal gemme alle faktuelle oplysninger om kundens transaktioner og samtidigt notere konklusionen.⁷¹

Det er efter hvidvaskvejledningen⁷² ikke tilstrækkeligt blot at notere ”rejse” eller ”kasino” på transaktionen, ligesom det ligeledes blev statueret i dommen TFK2019.1323. Notatet skal være fyldestgørende og være med til at give andre medarbejdere, herunder politiet, en forståelse for, hvad

---

⁶⁸ Hvidvaskvejledningen: Afsnit 24.1.

⁶⁹ Hvidvaskvejledningen: Afsnit 24.1. s. 112

⁷⁰ Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016- 17, bemærkninger til § 25, s. 126

⁷¹ Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016- 17, bemærkninger til § 25, s. 126, og Hvidvaskloven med kommentarer, s. 354

⁷² Hvidvaskvejledningen afsnit 24, s. 112

transaktionen har omhandlet og hvad der af kunden er blevet forklaret. Udgangspunktet vil derfor være at notere hele kundens egen forklaring med formålet af transaktionen eller aktiviteten.⁷³ En fyldestgørende og detaljeret notering er særlig vigtig ved en eventuel underretning til SØIK, idet noteringen kan være gavne sorteringsarbejdet og danne grundlag for en eventuel efterforskning af sagen.

Opbevaringen af notater og andre relevante dokumenter i forbindelse med undersøgelsen, skal ske i mindst 5 år efter transaktionens eller aktivitetens ophør, jf. hvidvasklovens § 30, stk. 2.

Erhvervsstyrelsen foretager jævnligt stikprøvekontroller ved virksomheder, der er omfattet af bestemmelserne i hvidvaskloven, for at undersøge, hvorvidt reglerne om bl.a. opbevaringspligten bliver overholdt. I en afgørelse truffet af Erhvervsstyrelsen den 5. februar 2019, modtog en bogføringsvirksomhed påtale for bl.a. ikke tilstrækkeligt at have iagttaget hvidvasklovens opbevaringspligt, idet Erhvervsstyrelsen konstaterede, at virksomheden i nogle tilfælde ikke havde opbevaret tilstrækkelige oplysninger i forbindelse med virksomhedens kundekendskabsprocedurer. Derudover blev virksomheden påbudt omgående at underrette SØIK vedrørende mistanke om en forhenværende kundes tilknytning til hvidvask eller terrorfinansiering.

3.4.4. Underretningspligten – hvidvasklovens § 26, stk. 1.

Underretningspligten i hvidvasklovens § 26 er et udslag af artiklerne 33-35 og artikel 41, stk. 4 i det fjerde hvidvaskdirektiv.⁷⁴ I henhold til hvidvasklovens § 26, stk. 1, 1. pkt. skal alle virksomheder og personer, der er omfattet af loven, omgående underrette SØIK, hvis virksomheden eller personen har en mistanke eller en viden om, at en transaktion, midler eller anden aktivitet har eller haft en tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme.

Som tidlegere nævnt, skal en virksomhed omgående underrette SØIK, såfremt der virksomheden foreligger med en viden om, at virksomhedens kunde foretager aktiviteter eller transaktioner, der har en direkte tilknytning til hvidvask eller terrorfinansiering. En sådan underretning skal også

---

⁷³ Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016-17, bemærkninger til § 25, s. 126, og Hvidvaskloven med kommentarer, s. 354

⁷⁴ Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016-17, bemærkninger til § 26, s. 127, og Hvidvaskloven med kommentarer, s. 358

foreligge, hvis mistanken *ikke* kan afkræftes.⁷⁵ I henhold til hvidvaskvejledningen og lovens stk. 1, 2. pkt., skal SØIK også underrettes, hvis der foreligger et forsøg på en transaktion eller en henvendelse fra en kunde, som giver anledning til mistanke eller viden om hvidvask eller terrorfinansiering.⁷⁶ Hvidvaskvejledningen foreskriver endvidere, at en mistænkelig og usædvanlig aktivitet også kan forekomme, når kontantforbuddet, jf. hvidvasklovens § 5, overtrædes, jf. Ø.L.D. af 6. marts 2020, hvor en bank underrettede SØIK om hvidvaskmistanke i forbindelse med en erhvervskundes indbetalinger af store kontantbeløb, der stammede fra salg af 12 motorcykler.⁷⁷

Når der foretages en underretning til SØIK, er det ikke hensigten for den underretningspligtige at foretage en strafferetlig vurdering af mistanken. Dét, som de underretningspligtige skal forholde sig til er, om der er omstændigheder der er atypiske i forhold til kundeforholdet, herunder om der forekommer noget usædvanligt, der giver anledning til mistanke om hvidvask.⁷⁸ Det er derfor en samlet vurdering af den kendskab indenfor det specifikke sagsområde, som den underretningspligtige skal tage stilling til, i forhold til om der foreligger en mistanke, der skal underrettes om.⁷⁹

Eksempel på tilsidesættelse af undersøgelses, noterings og opbevaringspligten:

Clean Bank A/S driver bankvirksomhed og har over 250.000 kunder. Bankens seneste tilfredshedsundersøgelse har vist, at en høj procentdel af kunderne er godt tilfredse med bankens service. Begrundelsen for den store tilfredshed er bl.a. bankens høje diskretionsniveau. Den 10. marts 2020 trådte A ind i bankens filial på Vesterbrogade i København, med henblik på at indsætte 220.000 kroner ind på sin bankkonto. A har været kunde i banken i lidt over en måned. Han valgte at blive kunde i banken, idet han havde læst på bankens hjemmeside, at banken tager bankhemmeligheden meget alvorligt. A blev ekspederet af en ny medarbejder i banken, B. Da A trak posen med kontanter op på skranken, spurgte B, hvor han har tjent de penge henne. A ønskede ikke at besvare spørgsmålet. B syntes, at det var lidt mistænkeligt, at A ikke ville fortælle, hvor pengene stammede fra, men valgte at ekspedere transaktionen uden at foretage sig yderligere.

---

⁷⁵ Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016-17, bemærkninger til § 25, s. 126, og Hvidvaskloven med kommentarer, s. 359

⁷⁶ Hvidvaskvejledningen, afsnit 25, side 113

⁷⁷ Se dommen ovenfor under afsnit: "Kontantforbuddet"

⁷⁸ Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016-17, bemærkninger til § 25, s. 127

⁷⁹ Hvidvaskloven med kommentarer, side 360

Ovenstående case-eksempel giver anledning til at vurdere, hvorvidt banken har truffet de fornødne foranstaltninger for at fastslå, om der er en mistanke eller om der med rimelig grund kan formodes, at pengene har tilknytning til hvidvask eller finansiering af terror. Clean Bank A/S er et pengeinstitut, som er omfattet af hvidvasklovens bestemmelser, jf. hvidvasklovens § 1, stk. 1. I ovenstående situation er der tale om, at en kunde forsøger at foretage en transaktion i en størrelsesorden, der efter omstændighederne, må betegnes som usædvanlig stor. En sådan stor kontant transaktion må give anledning til mistanke om, hvorvidt midlerne kan have tilknytning til hvidvask eller finansiering af terror. Mistanken om hvidvask kan bestyrkes eller i givet fald ikke afkræftes, idet kunden ikke ønsker at udtale sig om pengenes afstamning. Den pågældende medarbejder i banken, burde have foretaget yderligere foranstaltninger, som foreskrevet efter reglerne i hvidvasklovens § 25, stk. 1 og 2. Dette kunne efter hvidvaskvejledningens⁸⁰ forskrifter, samt præmisserne i dommen TFK2019.1323, eksempelvis have forgået ved at udspørge kunden om dokumentation for midlernes oprindelse, eller ved blot at iagttage kundes mistænkelige adfærd, notere handlingsforløbet og indberette transaktionen til SØIK. Det tyder endvidere heller ikke på, at banken har tilstrækkelige bestemmelser i deres interne regler om, hvordan medarbejderne skal håndtere sådanne kundetransaktioner, da den ansatte blot valgte at gennemføre transaktionen uden at foretage sig yderligere. Case-eksemplet kan sidestilles med *SØIKs bødeforlæg af 10. oktober 2013*,⁸¹ hvor en bank blev pålagt at betale en bøde på 5,5 millioner kroner for overtrædelse af hvidvaskloven ved ikke at have noteret og opbevaret resultatet af bankens undersøgelser, der vedrørte nogle transaktioner, der på baggrund af deres særlige karakter måtte antages at kunne have en tilknytning til hvidvask eller finansiering af terror. Derudover havde banken ikke foretaget en elektronisk overvågning af transaktionerne samt ikke have haft tilstrækkelige bestemmelser i deres interne regler om, hvordan sådanne transaktioner skal behandles.

---

⁸⁰ Hvidvaskvejledningens afsnit 24, side 111

⁸¹ KBET 2016 nr. 1561 om Bødesanktioner på det finansielle område, Kommenteret hvidvasklov, s. 305

3.5. Hvidvasklovens opmærksomhedspligt set i lyset af praktiske og organisatoriske hindringer

Overordnet er den danske hvidvasklov struktureret efter en model, der er baseret på en opmærksomhedspligt fra de underretningspligtige. Kontantforbuddet, undersøgelses-, noterings-, underretnings-, og opbevaringspligten, er alle retlige præventive tiltag, som er med til at sikre en besværliggørelse for de kriminelles hvidvaskhandlinger. Imidlertid kan der sås tvivl om, hvorvidt reglernes effektivitet kan være med til at belaste myndighedernes sagsbehandling af underretningerne. Der kan argumenteres for, at bestemmelsen i hvidvasklovens §§ 25 og 26, er brede og uklare i forhold til, hvornår der egentligt skal foretages en underretning. I lovens forarbejder samt i hvidvaskvejledningen, fremgår det flere steder, at der skal foretages en underretning til SØIK, såfremt en mistanke om hvidvask *ikke* kan afkræftes. Der kan i praksis opstå mange transaktioner eller aktiviteter, hvor en hvidvask mistanke ikke kan afkræftes, hvorfor klarere regler og vejledninger fra myndighedernes side er essentielle i kampen mod en effektiv bekæmpelse af hvidvask.

I januar 2020 udgav statsrevisorerne en beretning om Danmarks indsats mod bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering.⁸² Formålet med rapporten var at undersøge, hvorvidt Danmarks indsats mod hvidvaskbekæmpelsen er suffICIENT målrettet og effektiv. Beretningen konkluderede, at myndighedernes samlede indsats mod hvidvask og finansiering af terrorisme ikke har været effektiv. Beretningen påpeger, at særligt Justitsministeriets indsats har været utilstrækkelig. Den skarpe kritik var særligt rettet mod tre væsentlige resultater af undersøgelsen. *For det første* har myndighederne ikke i tilstrækkelig grad understøttet de underretningspligtige i at opdage og underrette om hvidvask. *For det andet* har hvidvasksekretariatet i utilstrækkelig grad udnyttet underretningerne fra de underretningspligtige til at få dem videregivet til de rette myndigheder. *For det tredje* har myndighederne ikke i tilstrækkelig grad givet en feedback om, hvilken effekt underretningen har haft med henblik på at sikre en mere målrettet indsats.⁸³

---

⁸² Rigsrevisionen: Beretning nr. 9 om statens indsats mod hvidvask og finansiering af terror

⁸³ Rigsrevisionen: Beretning nr. 9 om statens indsats mod hvidvask og finansiering af terror, statsrevisorens bemærkning, s. 1.

I 2019 modtog SØIK 53.454 hvidvaskunderretninger,⁸⁴ som er en markant stigning sammenlignet med de seneste fem års antal af underretninger. Alene i 3. kvartal 2019 modtog Hvidvasksekretariatet i alt 13.771 underretninger, hvilket er en stigning på ca. 1.800 flere underretninger end i 1. og 2. kvartal 2019.⁸⁵ Det fremgår af rapporten, at hele 77 % af alle underretninger stammer fra pengeinstitutter samt, at underretningerne er begyndt med at indeholde informationer om flere transaktioner end tidligere, hvilket betyder at datamængden og kompleksiteten i underretningerne er øget. Ud af de 53.454 hvidvaskunderretninger er 12.061 videregivet til en politikreds, PET, Skatteforvaltningen og andre offentlige myndigheder. Dette er ifølge rapporten det højeste antal videregivelser nogensinde. Imidlertid betyder det, at 41.393 underretninger ikke er videregivet til videre foranstaltning. Noget tyder på, at der foreligger nogle generelle problemer i den fremgangsmåde, hvorpå myndighederne håndterer hvidvaskbekæmpelsen på. Spørgsmålet er, hvorvidt der er tale om retlige eller organisatorisk problematikker.

3.5.1. Hvidvasksekretariatets behandling af underretningerne

Der er flere faktorer, der kan spille ind i forhold til, hvorfor underretningerne ikke har ført til videre efterforskning. Den første mulighed er, at de resterende underretninger ikke har ført til nogen mistanke om hvidvask eller andet strafbart forhold, hvilket ikke antages som værende en plausibel teori. Den anden mulighed er, at underretningerne endnu ikke er blevet analyseret af hvidvasksekretariatet grundet den store arbejdsbyrde. Sidstnævnte mulighed er ikke usandsynlig, hvis FATF's kritikpunkter tages til følge. FATF har i deres evalueringsrapport af 2017 bl.a. udtalt: *"The effective functioning of the Money Laundering Secretariat (MLS), Denmark's financial intelligence unit (FIU), is hampered by its lack of human resources and operational autonomy"*.⁸⁶ Kritikken skal ses i lyset af, at der i 2017 blev indgivet 24.911 underretninger⁸⁷, mens der imidlertid kun var 7 efterforskere, 4 administrative medarbejdere og 3 analytikere ansat til at varetage Hvidvasksekretariatets opgaver.⁸⁸

---

⁸⁴ SØIK: Rapport, Underretninger og videregivelser 2019: Hjemmeside: https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Hvidvask%20-%20Underretninger%20og%20videregivelser%20i%202019_0.pdf – senest tilgået 21. april 2020

⁸⁵ SØIK: Kvartalsrapport fra Hvidvasksekretariatet, 3. kvartalsrapport 2019.

⁸⁶ FATF (2017), *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Denmark, Fourth Round Mutual Evaluation Report*, FATF, Paris. s. 3.

⁸⁷ SØIK: Rapport, Underretninger og videregivelser 2019, s. 1

⁸⁸ FATF (2017), *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Denmark, Fourth Round Mutual Evaluation Report*, FATF, Paris. s. 42.

I henhold til Rigsrevisionens rapport modtog Hvidvasksekretariatet 79.000 underretninger i perioden 2016-2018, hvoraf kun 3 efterforskningsoplæg er blevet videresendt til politikredsende.⁸⁹ Håndteringen af de mange underretninger har, i henhold til rapporten, været en stor byrde for hvidvasksekretariatet, hvorfor visiteringen af underretningerne blev omstruktureret fra at være manuelt behandlet, til at blive visiteret gennem en elektronisk screening. Rigsrevisionen kritiserede dog denne model, idet metoden viste sig at være for simpel og indeholde en række svagheder.⁹⁰

Den store mængde af underretninger kan imidlertid hænge sammen med, at flere aktører er blevet omfattet af hvidvasklovens underretningspligt, der behandler transaktioner, der *ikke* kan afkræfte en mistanke om hvidvask. Dette kan forårsage, at de underretningspligtige, af frygt for ikke at modtage en bøde eller andre strafferetlige/administrative sanktioner for manglende underretning, vælger at underrette enhver transaktion eller handling, der kan virke mistænkelig. En sådan ikke afkræftende mistanke skal efter bestemmelsen i hvidvasklovens § 26, som tidligere nævnt, indberettes til SØIK. Formålet med bestemmelsen i hvidvasklovens § 25 har været, at virksomheder og personer skal undersøge baggrunden for formålet med alle komplekse og usædvanligt store transaktioner samt alle usædvanlige transaktionsmønstre og aktiviteter, der ikke har et påviseligt lovligt formål, med henblik på at fastslå, om der er *mistanke eller rimelig grund formode*, at disse har eller har haft en tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme.⁹¹ Bestemmelsens kan resultere i, at virksomhederne ud fra et forsigtighedsprincip vælger at foretage en indberetning, der ikke nødvendigvis er forbundet med hvidvask, hvorfor antallet af indberetninger må forventes at stige. Pligten til indberetningen gælder bl.a., hvis virksomheden eller personen er kommet i kontakt med en mulig kunde, med et ønske om gennemførelse af en transaktion eller aktivitet, der kan virke mistænkelig.⁹² Med den nuværende vejledning kan der opstå situationer, hvor en kunde henvender sig til et vekselbureau for at forhøre sig om muligheden for at veksle 60.000 kroner til sin sommerferie i Dubai, vil blive indberettet, til trods for kundens forklaring om, at pengene stammer fra en lejlighedsgave i forbindelse med en afsluttet uddannelse. Vekselkontoret kan da vælge at underrette sin mistanke, hvis den ikke kan afkræftes. underretningen kan endvidere eksekveres, uden foretagelse af en egentlig undersøgelse, hvis der er fare for, at kunden bliver bekendt med, at

---

⁸⁹ Rigsrevisionen: Beretning nr. 9 om statens indsats mod hvidvask og finansiering af terror, side 24

⁹⁰ Rigsrevisionen: Beretning nr. 9 om statens indsats mod hvidvask og finansiering af terror, side 24

⁹¹ Lov nr. 6651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L41, FT 2016-17, bemærkninger til § 25, side 125f.

⁹² Lov nr. 6651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L41, FT 2016-17, bemærkninger til § 25, side 125f.

der bliver foretaget en underretning. Underretningen kan herefter indeholde et notat om handlingsforløbet, men det er tvivlsomt, at den vil føre til en egentlig strafferetlig efterforskning.

Samme eksempel kan statueres, hvis en kunde ønsker at lease en bil hos en bilforhandler, hvor kunden forespørger om det er muligt at betale førstegangsydelsen på 40.000 kroner kontant, idet kunden har samlet kontanterne løbende og nu ønsker at få dem brugt. Da en kontantmodtagelse i den størrelsesorden ikke vil stride mod kontantforbuddet i hvidvasklovens § 5, og som udgangspunkt ikke må betegnes som ”usædvanlig stor”, kan bilforhandleren vælge at acceptere modtagelsen af kontanterne, men samtidigt gøre sig klogt på at indberette transaktionen til SØIK, da kundens forklaring principielt ikke afkræfter en mulig mistanke om hvidvask. Der kan statueres mange eksempler, hvor der i en transaktion eller aktivitet, ikke nødvendigvis er tale om en ”decideret” mistanke, men hvor de underretningspligtige måske vælger at indberette én gang for meget, end én gang for lidt, for at opfylde deres pligt i henhold til hvidvasklovens § 26. Princippet om at underrette én gang for meget, end én gang for lidt, står ikke i misforhold til formålet med hvidvasklovens § 26. Det er kun positivt, at de underretningspligtige er opmærksomme på en potentiel hvidvaskhandling eller transaktion. Problemet antages at være, at Hvidvasksekretariatet ikke kan klare håndteringen af de mange underretninger, hvorfor underretningerne kan virke som nytteløse i bekæmpelsen af hvidvask.

3.5.2. Grundigere feedback

De underretningspligtige udgør det første værn i kampen mod en effektiv kamp mod bekæmpelse af hvidvask, og det er derfor vigtigt, at de er klædt godt på, med mere specifikke retningslinjer i hvidvaskloven for, hvornår en underretning skal foretages. På den måde kan der sigtes efter en mere målrettet og effektiv indsats mod hvidvask og terrorfinansiering. Det er dog vigtigt at understrege, at underretninger om mulig hvidvask, ikke skal sidestilles med politianmeldelser, hvorfor alle underretninger ikke nødvendigvis skal medføre strafferetlige sanktioner. Underretningerne er nyttige i det samlede billede i kampen mod hvidvaskbekæmpelsen. Det er i den forbindelse essentielt, at både de underretningspligtige bliver bedre til at overholde hvidvasklovens § 25, stk. 3, om noteringspligten. En fyldestgørende og detaljeret notering kan øge kvaliteten i underretningen for Hvidvasksekretariatet, idet noteringen kan gavne den indledende screening og danne grundlag for, hvorledes underretningens videre forløb skal behandles. Derfor er det nødvendigt, at myndighederne samarbejder tættere med de underretningspligtige, så screeningsprocessen

smidiggøres og så nyttiggørelsen af underretningerne hos Hvidvasksekretariatet effektiviseres. Dette kan eksempelvis realiseres gennem en grundig feedback til de underretningspligtige, jf. hvidvasklovens § 29. Efter en sådan fremgangsmåde, kan de underretningspligtige være orienteret om, hvorvidt noteringen har været fyldestgørende og om den har gavnet den videre sagsbehandling. Endvidere kan feedbacken indeholde et resumé af, hvad der er sket med underretningen, således at det kan danne grundlag for, hvilke fremtidige transaktioner eller aktiviteter, de underretningspligtige særligt skal være opmærksomme på i fremtiden.

3.5.3. Større krav til underretningens indhold

I skrivende stund fremgår kravene til underretningens form og indhold af finanstillsynets bekendtgørelse om indsendelse af underretninger.⁹³ Af loven fremgår det, at underretningerne skal indgives elektronisk og bl.a. indeholde stamoplysninger om de personer eller virksomheder, der underrettes om, oplysninger om eventuelle transaktioner, herunder hvem er afsender, modtager, hvilke kontonumre transaktionen vedrører og grundlaget for mistanken. I henhold til SØIK's kvartalsrapport, havde 9 ud af 10 af de underretninger, som Hvidvasksekretariatet modtog, en indikator som "usædvanlig omsætning", "usædvanlig transaktion" og "stort beløb".⁹⁴ Disse indikatorer er med til at hjælpe Hvidvasksekretariatet i den indledende del af screening, men med over 53.000 underretninger i sagsbeholdningen, er der behov for yderligere oplysninger til sorteringsarbejdet. For at øge kvaliteten og smidiggørelsen af den indledende screening, kunne der derfor argumenteres for, at bekendtgørelsen kunne sætte større krav til underretningens indhold. Der kunne eksempelvis indsættes krav om, at den underretningspligtige tillige skal informere om, hvorvidt kunden tidligere er blevet indberettet, herunder hvor mange antal gange, samt om kunden er kendt for at foretage hvidvaskhandlinger i andre sammenhænge. Det vil både hjælpe i den elektroniske del af screeningen, men også i den manuelle sortering hos Hvidvasksekretariatet. Som ovenfor nævnt, kræver det dog, at Hvidvasksekretariatet informerer den underrettende virksomhed om udfaldet af hvert enkelt underretning.

---

⁹³ Lov bkg. Nr. 1403 af 1. december 2017 om indsendelse af underretninger m.v. til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet,

⁹⁴ SØIK: Kvartalsrapport fra Hvidvasksekretariatet, 3. kvartalsrapport 2019, side 6

3.6. Sammenfatning

I henhold til hvidvaskloven defineres hvidvask i store træk som en sikring af udbytte fra en strafbar lovovertrædelse. Hvidvasklovens primære formål er at forebygge hvidvaskhandlinger ved at forpligte erhvervsdrivende til at være opmærksomme på transaktioner og aktiviteter. Hvis en erhvervsdrivende anser en transaktion eller aktivitet for mistænkelig, skal den erhvervsdrivende iværksætte en undersøgelse, jf. hvidvasklovens § 25, stk. 1. Undersøgelsen skal iværksættes, hvis en transaktion anses som *1) kompleks, 2) usædvanlig stor, 3) foretages i et usædvanligt mønster eller 4) ikke har et åbenbart økonomisk eller lovligt formål*. Undersøgelsen skal noteres og opbevares, jf. hvidvasklovens § 25, stk. 3. Kontantforbuddet i hvidvasklovens § 5, er med til at sikre, at erhvervsdrivende, der ikke er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, skal foretage en underretning til Hvidvasksekretariatet, såfremt en person ønsker at foretage en kontantbetaling på over 50.000 kroner. Såfremt en mistanke om hvidvask ikke kan afkræftes, skal der straks foretages en underretning til Hvidvasksekretariatet, jf. hvidvasklovens § 26. En tilsidesættelse af forpligtelserne straffes med bøde, som det bl.a. fremgik af *U2019.2445H og SØIK's bødeforlæg af 10. oktober 2013*.⁹⁵

De mange underretninger har imidlertid resulteret i, at Hvidvasksekretariatets ikke kan nå at behandle dem alle. I Rigsrevisionsberetningen fremgår det bl.a. at Hvidvasksekretariatet *"i utilstrækkelig grad har udnyttet underretningerne fra de underretningspligtige til at få dem videregivet til de rette myndigheder"* idet myndighederne ikke i tilstrækkelig grad understøttet de underretningspligtige i at opdage og underrette om hvidvask. *For det andet* har hvidvasksekretariatet i utilstrækkelig grad udnyttet underretningerne fra de underretningspligtige til at få dem videregivet til de rette myndigheder. *For det tredje* har myndighederne ikke i tilstrækkelig grad givet en feedback om, hvilken effekt underretningen har haft med henblik på at sikre en mere målrettet indsats".⁹⁶ En løsning på dette problem kan være, at myndighederne styrker samarbejdet med de underretningspligtige med henblik på en mere effektiv indsats i hvidvaskbekæmpelsen.

---

⁹⁵ KBET 2016 nr. 1561 om Bødesanktioner på det finansielle område, se kommenteret hvidvasklov, s. 305

⁹⁶ Rigsrevisionen: Beretning nr. 9 om statens indsats mod hvidvask og finansiering af terror, statsrevisorens bemærkning

Kapitel 4

Strafsanktionering af hvidvaskforbrydelser

Formålet med dette kapitel er at analysere, hvordan enkelte hvidvaskforbrydelser kriminaliseres i henhold til §§ 290 og 290 a. Indledningsvist vil der foretages en analyse af hæleribestemmelsen i straffelovens § 290, hvorefter straffelovens § 290 a vil blive analyseret. Dernæst vil der blive en foretaget en analyse af, hvordan hæleribestemmelsen i § 290 adskiller sig fra selvhvidvaskbestemmelsen i § 290 a. Afslutningsvist vil der ud fra friere overvejelser blive foretaget en vurdering af om selvhvidvaskbestemmelsen strider mod princippet ”ne bis in idem”.

4.1. Hæleri - § 290

Bestemmelsens stk. 1, er opdelt i to led. Efter det første led kan hæleriets forhold bestå i, at gerningspersonen til hæleriet efter, at hovedgerningsmanden til førforbrydelsen har begået en lovovertrædelse, ”*uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte*”, jf. stk. 1, 1. led. Det andet led omhandler de situationer, hvor en gerningsperson til hæleriet ”*virker til at sikre en anden udbyttet af en strafbar lovovertrædelse*”. Måden, hvorpå dette eksempelvis kan foregå, er ved at ”*skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på lignende måde*” eller på anden måde virker til at sikre en anden sådant udbytte, jf. stk. 1, 2. led.⁹⁷

For at anvende hæleribestemmelsen i en straffesag forudsættes det, at der er begået noget strafbart forud for hæleriet. Det er alle strafbare lovovertrædelser, der omfattes af bestemmelsen, både inden for straffeloven samt overtrædelser af speciallovgivningen. Der kan derfor straffes for hæleri, hvis udbyttet stammer fra narkotikakriminalitet, menneskehandel, våbenhandel, krænkelse af immaterielle rettigheder. Hæleribestemmelsen kan også fuldbyrdes, hvis der sker en betaling til en lejemorder.⁹⁸

”Udbytte” skal forstås som genstande, der kan identificeres som umiddelbart stammende fra en strafbar lovovertrædelse, det kan eksempelvis være stjålne ting eller narkotikahandel,⁹⁹ jf. U

---

⁹⁷ Vestergaard, Jørn., Dorph, Anders., Rahbæk, Hanne., Røn, Jens. & Rørdam, Thomas. (2018). *Forbrydelserne og andre strafbare forhold*. Gjellerup. (herefter *Forbrydelser*) s. 218

⁹⁸ *Forbrydelserne*, s. 218

⁹⁹ *Forbrydelserne*, s. 219

2005.839 Ø, hvor en 22-årig mand blev dømt for overtrædelse af STRFL § 290, stk. 2, for at have transporteret 22.000 euro ud af landet, selvom han vidste, at udbyttet stammede fra narkotikahandel.

4.1.1. Hælerityper

Den første type af hæleri fremgår, som ovenfor nævnt, i stk. 1, 1. led. Den omhandler de situationer, hvor en gerningsmand *”uberettiget modtager eller skaffer sig del i udbyttet”*. Det har ingen betydning, hvorvidt udbyttet modtages direkte fra gerningspersonen til førforbrydelsen eller via et eller flere mulddyr.¹⁰⁰ Det har heller ingen betydning for forbrydelsens fuldbyrdelse, hvorvidt der er givet fuldt eller delvis eller slet ingen vederlag for udbyttet.¹⁰¹ Der er intet krav om *”tilegnelse”* i første led af hæleribestemmelsen. Det afgørende for fuldbyrdelsen af § 290, stk. 1, 1. led, er, at hæleren har modtaget udbytte, der stammer fra en strafbar lovovertrædelse.¹⁰² Fra retspraksis kan TfK 2008.294 V nævnes, hvor en gerningsperson fik indsat et beløb, der stammede fra en førforbrydelse, på sin bankkonto, hvorefter gerningspersonen overførte pengene videre til en udlandet. Hæleriforholdet i sagen bestod i, at gerningspersonen efter aftale med hovedgerningsmanden selv beholdt 15 % af udbyttet, som stammede fra førforbrydelsen. I TfK 2004.271 Ø, fik en tiltalt 1-2000 kroner af en hovedgerningsmand til et røveri. Begrundelsen for modtagelsen af pengebeløbet var, at tiltalte skulle *”holde sin kæft om røveriet”*.¹⁰³

Den anden type af hæleri fremgår i stk. 1, 2. led. Denne type af hæleri består i, at en gerningsperson *”uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller påliggende måde efterfølgende virker til at sikre en anden udbyttet af en strafbar lovovertrædelse”*. Denne form for bistandshandlinger er karakteristisk for den type af gerningspersoner, der ikke selv har modtaget nogen økonomisk fordel ved handlingen, men har handlet for at forbedre en andens muligheder for at få noget ud af forbrydelsen. Det er dog uden betydning, hvorvidt handlingen rent faktisk har haft den effekt, idet bestemmelsen også sigter at straffe personer, der *”virker til”* at sikre en anden udbyttet af en strafbar lovovertrædelse.¹⁰⁴ Der er tale om en bred og vidtrækkende formulering, idet den som udgangspunkt omfatter af alle tilfælde, hvor nogen bistår med at sikre en anden del i

---

¹⁰⁰ *Forbrydelserne s. 219*

¹⁰¹ *Waaben, Knud. (2014). Strafferettens specielle del (6. reviderede udg. ved Lars Bo Langsted.). Karnov Group Denmark A/S. (herefter Waaben, specielle del) side 203*

¹⁰² *Waaben, specielle del, s. 203*

¹⁰³ *Forbrydelserne, s. 220*

¹⁰⁴ *Waaben, specielle del, s. 203*

udbyttet fra en strafbar lovovertrædelse.¹⁰⁵ Fra retspraksis kan U 2005.839 Ø, som ovenfor nævnt, statueres som eksempel. I sagen havde gerningsmanden netop foretaget en transport af udbytte fra et strafbart forhold for en anden person, som var en overtrædelse af hæleribestemmelsen i straffelovens § 290, til trods for, at det ikke var bevist, at han selv fik en økonomisk fordel for handlingen.

4.1.2. Tilregnelser

Det subjektive tilregnelserkrav for hæleri er forsæt. Hæleren skal have vidst eller anset det for overvejende sandsynligt, at der udbyttet stammer fra en forbrydelse. Gerningspersonen behøver dog ikke at være vidende om, hvilken strafbar lovovertrædelse er begået forud for håndteringen af udbyttet.¹⁰⁶ Såfremt det kan bevises, at den tiltalte havde et forsæt til hæleri, men ikke et bevis for at en forudgående forbrydelse er begået, kan der straffes for forsøg, jf. STRFL § 21, jf. U 1988.812 Ø, hvor en tiltalt havde købt en kassetteafspiller og forstærker på Christiania til 800 kroner, mens varenes markedsværdi var på omkring 2-3000 kroner. Retten udtalte, at der ikke var grundlag for at antage, at tiltalte først på et senere tidspunkt end ved erhvervelsen var blevet klar over, at effekterne var stjålet, men at tiltalte bestemt formodede, at der kunne være tale om tyvekoster. Tiltalte blev dømt for forsøg på hæleri.¹⁰⁷

Der kan også straffes for hæleri, såfremt gerningspersonen først efterfølgende bliver vidende om, at der er tale om tyvekoster. Et såkaldt efterfølgende forsæt kaldes ”dolus subsequens”, som forudsætter at gerningsmanden efter forsættets indtræden vedvarer det retsstridige forhold.¹⁰⁸ Dette tilfælde betyder, at gerningsmanden beholder udbyttet fra den strafbare lovovertrædelse uden at foretage sig yderligere og forholder sig passiv til kendsgerningen, jf. U 1976.219 Ø, hvor en tiltalt blev dømt for hæleri ved at have skjult cigaretter i sin bil til en værdi af 45.000 kroner for sin kammerat, uagtet at han et par dage efter blev bekendt med, at cigaretterne stammede fra tyveri. Såfremt gerningsmanden foretaget rimelige skridt for at bringe sit eget retsstridige forhold til ophør, kunne han befri sig fra strafansvar.¹⁰⁹ På den måde kan man som ”offer” for en mulig indblanding i et strafbart forhold gå fri for straf grundet det manglende forsæt.

---

¹⁰⁵ *Forbrydelserne*, s. 220 og *Waaben, specielle del*, s. 204, se også Morten Niels Jakobsen, Thomas Elholm, Gorm Toftgard Nielsen, *Kommenteret Straffelov Sp. Del., 11. udgave Djøf forlag*, s. 663

¹⁰⁶ *Waaben, specielle del*, s. 204

¹⁰⁷ *Tiltalte blev dog frifundet grundet forældelse*

¹⁰⁸ *Waaben, specielle del*, s. 204

¹⁰⁹ *Waaben, specielle del*, s. 204

4.1.3. Straffrit underhold – nærtstående forhold

Det fremgår af STRFL § 290, stk. 3, at den, som modtager udbytte ”til sædvanligt underhold fra familiemedlemmer eller samlever”, ikke kan straffes for hæleri. Det samme gør sig gældende, såfremt der er modtagelse af udbytte ”som normalt vederlag for sædvanlige forbrugsvarer, brugsting eller tjenester”. Bestemmelsen indebærer, at en samlever, der modtager penge til den almindelige daglige husholdning i familien, ikke kan straffes for hæleri, jf. § 290, stk. 3, til trods for, at den pågældende samlever ved, at pengene stammer fra en strafbar lovovertrædelse. Det samme gør sig gældende i de situationer, hvor en butiksindehaver modtager penge for sædvanlige dagligvarer eller beklædning, til trods for butiksindehaverens viden om, at pengene stammer fra en strafbar lovovertrædelse.¹¹⁰

Det første led i bestemmelsens stk. 3, er begrundet i hensynet til familien, hvorfor det er bestemt at være straffrit, såfremt en ægtefælle eller et barn modtager udbytte fra en strafbar lovovertrædelse. Det kan eksempelvis være madvarer eller andre hverdagsting, der kunne være finansieret gennem ægtefælles eller forældrerens strafbare handlinger.¹¹¹ Straffriheden gælder dog ikke i de situationer, hvor der er tale om genstande, der går udover betegnelsen ”sædvanligt underhold”. Det må betegnes usædvanligt, hvis der er tale om luksusgenstande eller genstande, der ikke findes sædvanligt i den daglige husholdning.¹¹² I dommen U 2005.1075 Ø, havde en kvindelig samlever fået stillet to biler af sin ægtefælle til rådighed til en samlet værdi af mere end 500.000 kroner, selvom hun vidste, at bilerne stammede fra en strafbar lovovertrædelse. Landsretten fandt ikke, at der var tale om sædvanligt underhold, jf. STRFL §290, stk. 3, hvorfor tiltalte blev kendt skyldig for hæleri.

4.2. Selvhvidvask - § 290 a

Som tidligere nævnt i kapitel 3, indeholder hvidvaskloven regler om virksomheders og personers pligt til at være opmærksom på mistænkelige aktiviteter og transaktioner, samt en pligt til at underrette SØIK, såfremt en mistanke om hvidvask eller finansiering af terror ikke kan afkræftes.

---

¹¹⁰ *Forbrydelserne*, s. 221.

¹¹¹ *Waaben, specielle del*, s. 206.

¹¹² *Waaben, specielle del*, s. 206.

I 2018 blev § 290 a indført i straffeloven, der er en forholdsvis ny selvstændig bestemmelse, som vedrører strafansvar for den, der *”konverterer eller overfører penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en strafbar lovovertrædelse, for at skjule eller tilsløre den ulovlige oprindelse”*. Loven blev indført ved lov nr. 711 af 8. juni 2018 og straffen for overtrædelse af STRFL § 290 a, er bøde eller fængsel indtil 6 måneder, jf. stk. 1, dog kan straffen stige til fængsel i 8 år, når hvidvasken er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller hvis der er begået et større antal forbrydelser, jf. § 290 a, stk. 2. Straffen i grove sager om hvidvask er derfor blevet skærpet med op til 2 år mere i forhold til straffen i § 290.

4.2.1. Selvhvidvask – anvendelsesområde

Det overordnede formål i bestemmelsen er at sætte fokus på kriminaliseringen af en *del* af de handlinger, der vedrører håndtering af udbytte, der stammer fra strafbare lovovertrædelser, der tidligere var omfattet af STRFL § 290 om hæleri. I modsætning til hæleribestemmelsen i straffeloven, omfatter § 290 a, også de handlinger, som gerningsmanden til førforbrydelsen selv foretager. Det kan eksempelvis være en gerningsmand til narkotikakriminalitet, der overfører sit udbytte til udlandet eller investerer pengene i fast ejendom. Det er således kun handlinger, der foretages, efter at førforbrydelsen er begået, som er omfattet af straffelovens § 290 a. Det fremgår af forarbejderne, at handlinger, der er foretaget før førforbrydelsen i stedet skal straffes som medvirken til førforbrydelsen, hvis det fornødne forsæt hos gerningsmanden er til stede, jf. nærmere nedenfor. Straf for medvirken til førforbrydelsen kan også forekomme, hvis der før fuldbyrdelsen af førforbrydelsen er truffet aftale om, at den pågældende medvirkende gerningsmand skal hvidvaske udbyttet.¹¹³

Det er ikke et krav, at nogen er dømt eller kan dømmes for førforbrydelsen. Det betyder, at en gerningsmand til hvidvask kan dømmes, til trods for, at der ikke er påvist eller bevist, hvilken forbrydelse udbyttet stammer fra.¹¹⁴ Forarbejderne foreskriver, at det vil være tilstrækkeligt til at dømme for hvidvask, såfremt det bevises, at udbyttet stammer fra *”én eller flere ikke nærmere konkretiserede strafbare lovovertrædelser”*.¹¹⁵ Såfremt det ikke kan bevises, at det omhandlede

---

¹¹³ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, s. 12

¹¹⁴ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, s. 12, se også *Forbrydelserne*, s. 222,

¹¹⁵ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, s. 12

udbytte stammer fra en strafbar lovovertrædelse, kan der dømmes for forsøg på hvidvask, hvis der foreligger det fornødne forsæt hos gerningsmanden. Gerningsmanden skal derfor have forsæt til, at udbyttet stammede fra en eller flere strafbare lovovertrædelser.

Som tidligere nævnt bærer hvidvasksager ofte et internationalt præg. Derfor omfatter bestemmelsen også hvidvask af udbytte, der stammer fra en strafbar lovovertræde, der er begået i udlandet. Det er navnlig i de tilfælde, hvor førforbrydelsen ikke er undergivet dansk straffemyndighed, hvor at forarbejderne henviser til, at det ville være tilstrækkeligt, hvis førforbrydelsen ville have været undergivet en straf i Danmark, hvis en tilsvarende handling var foretaget inden for de danske grænser.¹¹⁶ Som eksempel kan udbytte fra et bedrageriforhold begået i Brasilien, straffes efter bestemmelsen i § 290 a, såfremt udbyttet havner på en gerningsmands konto i Danmark.

Bestemmelsen omfatter alle former for udbytte, der stammer fra en strafbar lovovertrædelse. Dog er § 290 a begrænset til, at der skal være tale om *penge*, for at realisere gerningsindholdet. I henhold til lovens forarbejder omfatter ”penge” det, der er almindeligt accepteret som betalingsmiddel i en eller flere stater. Penge omfatter derfor både kontanter og kontoindeståender. Undtagelsen til pengebegrebet er eksempelvis virtuelle valutaer, såsom ”Bitcoin”, da valutaen ikke anses som et almindeligt betalingsmiddel. Forhold der falder udenfor bestemmelsen er derfor eksempelvis de situationer, hvor der er tale om håndtering af øvrigt udbytte, som består i andet end penge.¹¹⁷

4.2.2. Undtagelser til § 290 a

Bestemmelsen sigter ikke at tage stilling til de sager, hvor den første omsætning til penge eller håndtering af udbytte, som består i andet end penge. Det betyder, at der i de sager, hvor en gerningsmand køber eller sælger genstande, som er stjålet eller i øvrigt stammer fra en strafbar lovovertrædelse, eller hvis denne opbevarer sådanne genstande, skal straffes som hæler, jf. STRFL § 290. Dette gælder også, hvis handlingerne er foretaget af personer, der ikke har medvirket til førforbrydelsen. Såfremt gerningsmanden selv udnytter udbytte i andet end penge, såsom ved salg, udlejning eller egen brug, gælder der ikke heller ikke en selvstændig kriminalisering.¹¹⁸

---

¹¹⁶ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., s. 12

¹¹⁷ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., s. 12

¹¹⁸ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., s. 12f.

Ovenstående gælder også i de situationer, hvor genstande ændres for at sløre, at de stammer fra en strafbar lovovertrædelse. Forarbejderne nævner eksempelvis, at en stjålen motorcykel, der skilles ad og sælges som reservedele, eller hvis stelnummeret på en stjålen cykel ændres ej heller skal straffes efter STRFL § 290 a. I disse situationer vil gerningsmanden blive straffet for overtrædelse af nogle af de andre formueforbrydelser i straffelovens kapitel 28, alt afhængigt af gerningsmandens forsæt samt varetægtsforholdet for genstanden på gerningstidspunktet. Eksempelvis vil gerningsmanden blive straffet for bedrageri, jf. STRFL § 279, hvis han sælger cyklen videre til en godtroende erhverver.¹¹⁹ Bestemmelsen omfatter imidlertid alle de *efterfølgende hvidvaskhandlinger*, hvor gerningsmanden modtager udbytte i form af penge fra eksempelvis salg af cyklen. Hvis gerningsmanden i dette tilfælde konverterer eller overfører pengene, for at tilsløre eller skjule dens ulovlige oprindelse. Dette betyder, at STRFL § 290 a, ikke anvendes på den *første* konvertering, men på de efterfølgende handlinger, som gerningsmanden foretager i forbindelse med at tilsløre eller skjule pengenes oprindelse.¹²⁰

Det har i henhold til lovens forarbejder ikke været til hensigt at straffe den, der indsætter penge på en bankkonto eller overfører pengene imellem to almindelige konti, som tilhører den samme person. Dog kan der imidlertid straffes for at overføre til en anden persons konto, eller en udenlandskonto, hvis dette sker med forsæt til at skjule eller tilsløre pengenes ulovlige oprindelse. Såfremt en gerningsmand investerer pengene i værdipapirer, fast ejendom eller andet, vil der være tale om en ”konvertering” i lovens forstand, hvilket i dette tilfælde også gælder investeringer i kryptovaluta, idet der på den måde sker en konvertering af udbytte for at tilsløre eller skjule dens ulovlige oprindelse.¹²¹

4.2.3. Medvirken og forsøg

I medfør af STRFL § 23, straffes den, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til en forbrydelse. I forbindelse med medvirken til selvhvidvask straffes, den, der har bistået ved eksempelvis at konvertere overføre, skjule eller tilsløre udbyttets karakter, oprindelse eller

---

¹¹⁹ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, *specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., s. 13*

¹²⁰ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, *specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., s. 13*

¹²¹ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, *specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., s. 13*

placering. Eksempelvis kan der statuere medvirken, hvis en person fremstiller falske dokumenter, til brug for at skabe en vildfarelse hos en bank, således at pengenes oprindelse fremstår legitime.¹²² Såfremt en person hjælper en gerningsmand med at transportere penge til udlandet eller til en anden person, vil denne som udgangspunkt være omfattet af STRFL § 290 a, jf. § 23. Dette afhænger imidlertid af gerningspersonens forsæt. Såfremt vedkommende ikke vidste, at han eller hun var en del af en hvidvaskproces, men blot havde en viden om, at der var tale om tyvekoster og hans eller hendes opgave udelukkende bestod i at transportere varerne fra punkt A til punkt B, vil hans eller hendes ageren henføres under STRFL § 290, om hæleri, da der ikke foreligger fornødne forsæt til medvirken til hvidvask.¹²³ I henhold til forarbejderne omfatter bestemmelsen ikke den blotte modtagelse eller opbevaring af udbytte. Disse handlinger skal efter omstændighederne uændret kunne straffes som hæleri, jf. STRFL § 290, særligt hvis handlingerne er foretaget af personer, der ikke har deltaget i førforbrydelsen.¹²⁴ Dog er det ikke ens betydende med, at en gerningsmand ikke kan straffes for § 290 a, hvis denne ikke har deltaget i førforbrydelsen. Som ovenfor nævnt, kan en gerningsmand, der ikke har deltaget til førforbrydelsen, stadig straffes i henhold til de almindelige regler om medvirken.

Der kan efter bestemmelsen også straffes for forsøg på hvidvask, jf. STRFL § 21. Som eksempel fra retspraksis ses Roskilde byretsdom afsagt den 9. december 2019, blev en person tiltalt for forsøg på hvidvask efter straffelovens § 290 a, stk. 1, ved at have forsøgt at overføre 299.129 kroner fra sin danske bankkonto til en konto i Italien. Pengene var direkte eller indirekte udbytte af en strafbar lovovertrædelse og formålet med overførslen var, efter anklagemyndighedens påstand, for at skjule eller tilsløre dens ulovlige oprindelse, hvilket imidlertid mislykkedes, da banken fattede mistanke og standsede overførslen. Tiltalte påstod, at han ikke vidste, hvor pengene kom fra. Han har overfor retten forklaret, at han havde mødt en person i byen, som spurgte om han ville tjene hurtige penge. Denne person kontaktede efterfølgende tiltalte via den krypterede mobiltjeneste ”WhatsApp”, hvorefter han, efter tiltaltes påstand, blev truet til at foretage transaktionen. Samtidigt tilbød personen den tiltalte 1 %, hvis han gjorde som der blev sagt. Den tiltalte udleverede nem-id oplysningskort og han godkendte herefter transaktionen, da han frygtede sit liv. Den tiltalte erkendte sig skyldig i alle forhold. På baggrund af den tiltaltes forklaring, idømte retten den tiltalte 4 måneders betinget fængsel for forsøg på hvidvask, jf. STRFL § 290 a, stk. 1, jf. § 21.

---

¹²² Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., s. 13

¹²³ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., s. 14

¹²⁴ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., 14

4.3. Selvhvidvask i praksis

Som ovenfor nævnt er formålet med ovenstående afsnit at fastlægge, hvordan den enkelte hvidvaskhandling kriminaliseres efter bestemmelserne i §§ 290 - 290 a.

Før indførslen af den selvstændige hvidvaskbestemmelse i straffeloven, var hvidvasksager kriminaliseret gennem den almindelige hæleribestemmelse i straffelovens § 290. Som det fremgår i analysen af straffelovens § 290, er hæleribestemmelsen meget bred, idet bestemmelsen omfatter alle former for udbytte fra strafbare lov overtrædelser. I Juni 2017 foretog FATF en gennemgribende evaluering af Danmarks indsats mod hvidvask.¹²⁵ I rapporten bemærkedes det, at Danmark ikke havde truffet de fornødne foranstaltninger for at kriminalisere hvidvask gennem en selvstændig straffelovsbestemmelse. Rapporten konkluderede bl.a., at det ikke er tilstrækkeligt at straffe gennem den gamle hæleribestemmelse, idet det ikke havde en afskrækkende effekt på hvidvaskbagmændene. Der blev på baggrund af denne evaluering foretaget en anbefaling til Danmark om at indføre en bestemmelse i straffeloven, der kriminaliserer hvidvaskhandlinger selvstændigt. Spørgsmålet er, hvorvidt selvhvidvaskbestemmelsen overhovedet vil ændre noget i forbindelse med strafsanktioneringen af hvidvaskhandlinger.

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet har i 2018 udarbejdet en rapport om den nationale risikovurdering i forbindelse med hvidvask i Danmark.¹²⁶ Formålet med rapporten har været at identificere og vurdere risikoen for hvidvask af udbytte fra kriminalitet. SØIK har i deres analyse bl.a. søgt at afdække omfanget af hvidvasksager under straffelovens § 290 ved at foretage en undersøgelse af fældende afgørelser for hæleri i 2016, før indførslen af selvhvidvaskbestemmelsens indtræden den 1. juli 2018.

Ifølge rapporten er der indhentet oplysninger om 875 sager, der i 2016 førte til mindst én domsfældelse for overtrædelse af straffelovens § 290 om hæleri.¹²⁷ På baggrund af de indhentede 875 hælerisager, havde SØIK vurderet, at der kun i 134 tilfælde indgik et element af hvidvask. Størstedelen af de 134 sager, der havde et karakter af hvidvask, omhandlede besiddelse af tyvekoster af høj værdi, som var blevet erhvervet for midler fra strafbare lovovertrædelser. Rapporten konkluderede bl.a., at det i mange tilfælde viste sig ikke at være en sammenhæng

---

¹²⁵ FATF (2017), *Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Denmark, Fourth Round Mutual Evaluation Report*, FATF, Paris.

¹²⁶ SØIK: *Hvidvask i Danmark, Den nationale risikovurdering 2018*

¹²⁷ SØIK: *Hvidvask i Danmark, Den nationale risikovurdering 2018*, s. 26

mellem sagernes andre forhold og hæleriforholdet. Begrundelsen herfor er, at personer, som modtager en dom for hæleri, ofte dømmes for andre ikke beslægtede forhold, såsom narkotikakriminalitet, jf. STRFL § 191.¹²⁸ Derudover viser enkelte sager, hvor hvidvaskhandlinger er straffet efter straffelovens § 290, at der ofte er sket domsfældelse i forbindelse med førforbrydelsen, såsom databedrageri, jf. STRFL § 279 a, samt narkotikakriminalitet, jf. STRFL § 191.¹²⁹ SØIK's rapport tegner et billede af, at der til trods for en manglende selvstændig kriminalisering af hvidvask, førte hvidvaskhandlinger til imidlertid til domsfældelse gennem hæleribestemmelsen, jf. STRFL § 290.

Som tidligere nævnt, er hæleribestemmelsen bred og omfatter udbytte fra alle former for strafbare handlinger. Derfor kan der sås tvivl om, hvorvidt en udskillelse af hæleribestemmelsen vil føre til en mærkbar effekt på, hvordan hvidvaskhandlinger fremover vil blive behandlet gennem det danske retssystem. I skrivende stund er der ikke meget trykt retspraksis, der kan illustrere lovens anvendelse i konkrete sager. Fremtiden vil vise, hvorvidt bestemmelsen vil være med til at sætte gang i at retsforfølge de professionelle hvidvaskere, samt statuere præcedens for fremtidige afgørelser. Den væsentligste ændring ved de fremtidige afgørelser vil formentlig kunne ses på strafudmålingen i forbindelse med grovere overtrædelser af § 290 a, samt det faktum, at hvidvaskbagmændene fremover vil blive dømt som "hvidvaskere" frem for "hælere". I de indledende bemærkninger til bestemmelsens forarbejder fremgår det også, at selvhvidvaskbestemmelsen ikke sigter efter at skabe en ny kriminalisering af hvidvask, men blot at udskille straffen for hvidvask i en selvstændig bestemmelse.¹³⁰

4.3.1. Selvhvidvask set i lyset af forbuddet mod dobbelt strafbarhed

Et andet særligt interessante aspekt af straffelovens § 290 a, er, hvorvidt bestemmelsen er i strid med princippet om forbuddet mod dobbelt strafbarhed. På latin benævnes princippet "ne bis in idem", som betyder "ikke to gange en sag om det samme". Princippet har sin grobund i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), art. 4, i det 7. tillægsprotokol. Af bestemmelsen fremgår det, "at under én af samme stats jurisdiktion skal ingen i en straffesag på ny kunne stilles for en domstol eller dømmes for en lovovertrædelse, for hvilken han allerede er blevet

---

¹²⁸ SØIK: Hvidvask i Danmark, Den nationale risikovurdering 2018, s. 30.

¹²⁹ SØIK: Hvidvask i Danmark, Den nationale risikovurdering 2018, side 31.

¹³⁰ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., s. 2.

endeligt frikendt eller domfældt i overensstemmelse med denne stats lovgivning og strafferetspleje”, jf. EMRK i det 7. tillægsprotokol, art. 4, stk. 1. Beskyttelsen mod at blive straffet to gange for samme sag, er forbundet med den generelle ret til en retfærdig rettergang i straffesager, jf. EMRK art. 6. Princippet er særligt interessant i forbindelse med bestemmelsen i straffelovens § 290 a, idet bestemmelsen rejser nogle principielle spørgsmål om, hvorvidt selvhvidvaskbestemmelsen vil kunne straffe dobbelt for én allerede begået forbrydelse. Spørgsmålet kan illustreres med følgende eksempel:

A indsætter en salgsannonce på DBA, hvor han ønsker at sælge en slagboremaskine til 1000 kroner. A får herefter flere henvendelser fra interesserede købere, som ønsker at indgå en handel. A sælger slagboremaskinen til B. Samtidigt bliver A fristet til at tjene nogle hurtige penge, hvorfor han vælger at sælge den nu allerede solgte slagboremaskine til 130 andre personer, som aldrig får tilsendt vareren. For at undgå, at pengesporet ender hos A, vælger han at få køberne til at overføre pengene ind på sin kærestes og venners konti. A fortæller kæresten og vennerne, at hans MobilePay bruger af ukendte årsager er blevet spærret, hvorfor han har oplyst deres kontonumre i forbindelse med et salg på DBA. A får herefter kæresten og vennerne til at hæve pengene for ham, hvorefter han indsætter pengene på sin egen opsparingskonto. Efter noget tid tænker A, at det måske er lidt for risikabelt at have pengene stående på sin konto i Danmark, hvorfor han vælger at hæve alle pengene og investere dem i kryptovalutaen Bitcoin. På den måde, vil ingen fatte mistanke til, hvor han har pengene fra, da de nu er skjult i et stort krypteret blockchain netværk.

Ovenstående eksempel rejser en del spørgsmål ved vurderingen af, hvorvidt A kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 290 a. For at nå frem til en konklusion om, hvorvidt der vil straffes to gange for samme forbrydelse, skal der indledningsvist foretages en vurdering af, hvorvidt pengene stammer fra en strafbar lovovertrædelse. I eksemplet har A solgt en slagboremaskine til 130 personer uden at have vilje eller evne til at sende dem vareren. For bedrageri efter straffelovens § 279, straffes den, som, for derigennem at skaffe sig eller andre *uberettiget vinding*, ved retsstridigt at *fremkalde, bestyrke eller udnytte en vildfarelse* bestemmer en anden til en *handling eller undladelse*, hvorved der påføres *et formuetab*. Bedrageriforbrydelsen kan derfor kort beskrives som svigagtig fremkaldelse af en tabsvoldende disposition, hvorved der opnås en af tabet afledt

uberettiget vinding.¹³¹ Da A ikke havde til hensigt at sende køberne slagboremaskinen, må det lægges til grund, at A forsætligt har fremkaldt en vildfarelse, der har bestemt 130 personer i at foretage en betaling for en varer uden evne eller vilje til at sende vareren, og dermed påført et formuetab svarende til 130.000 kroner. A har på baggrund af ovenstående gjort sig skyldig i bedrageri, jf. STRFL § 279. De 130.000 kroner, som A har erhvervet sig gennem de fiktive salgsannoncer er derfor udbytte, der strammer fra en strafbarlovovertrædelse.

Det efterfølgende spørgsmål der rejses er, hvorvidt de efterfølgende dispositioner, som A foretager sig med udbyttet fra bedrageriforholdet, er strafbare efter selvhvidvaskbestemmelsen i straffelovens § 290 a, samt hvorvidt bestemmelsen vil være i strid med ”ne bis in idem” princippet. Betingelserne for, at der kan statueres dobbeltstraf er *for det første*, at der er tale om en straffesag, *for det andet*, skal de to processer vedrører samme faktiske forhold og *for det tredje* skal der være tale om en gentagelse af disse processer.¹³² Som det fremgår af casen, har A indledningsvist ønsket at sløre opmærksomheden fra sig ved at gøre brug af muldyr, hvorefter han fik disse personer til at hæve udbyttet, så han kunne indsætte dem på sin egen bankkonto. Her er der tale om den indledende behandling af udbyttet, som efter forarbejderne ikke er en strafbar handling. Begrundelsen for dette er, at når A skal straffes for bedrageri, jf. STRFL § 279, som har givet et udbytte, så omfatter denne straffen i § 279 også, at A har opnået det pågældende udbytte, jf. ordene ”*skaffet sig eller andre uberettiget vinding*”. Alle handlinger, der har til formål at realisere eller styrke mulighederne for at udnytte dette udbytte, udgør i henhold til forarbejderne ikke en ny strafbar handling til den oprindelige forbrydelse.¹³³

I den mere tekniske del af forarbejderne til selvhvidvaskbestemmelsen, nævnes det, at handlinger, hvor en gerningsmand indsætter penge, som er udbytte fra en strafbar lovovertrædelse på sin bankkonto, opsparingskonto eller blot opbevarer dem, ikke skal straffes på ny for disse dispositioner.¹³⁴

Imidlertid kan der rejses tvivl om, hvorvidt de efterfølgende handlinger kan betegnes som ”hvidvask” i henhold til § 290 a. Alle handlinger, som A foretager *efter den første håndtering* er som udgangspunkt omfattet af bestemmelsen i § 290 a, hvis handlingerne er foretaget med det

---

¹³¹ Morten Niels Jakobsen, Thomas Elholm, Gorm Toftegard Nielsen, *Kommenteret Straffelov Sp. Del., 11. udgave Djøf forlag*, s. 610

¹³² *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, 5. udgave, s. 1453

¹³³ *Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, afsnit 2.2.2.1*

¹³⁴ *Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, s. 13*

formål at tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse. Spørgsmålet er, hvornår den ”første håndtering” er fuldbyrdet således, at der nu er tale om en ”*efterfølgende handling*”.

Såfremt der argumenteres for, at den første håndtering består i, at A skaffer sig uberettiget vinding ved at få de forurettede til at overføre penge til sine venners konti, uden vennernes viden om pengenes ulovlige oprindelse, kan der være tale om en situation, hvor A ville kunne straffes to gange for samme forbrydelse. Begrundelsen for dette er, at A ikke kan fuldbyrde bedrageri, jf. STRFL § 279, uden at skaffe sig en uberettiget vinding, hvis ikke A fik overført pengene til sin egen konto.¹³⁵ Forarbejderne foreskriver, at bestemmelsen omfatter de situationer, hvor udbyttet overføres til en anden person¹³⁶, men der fremgår imidlertid intet om, hvorvidt det er tilfældet, hvis gerningsmanden overfører penge fra en anden person til sig selv. Som tidligere nævnt, omfatter bestemmelsen ikke de situationer, hvor en gerningsmand indsætter udbytte på en bankkonto eller overførsel mellem to almindelige konti, eksempelvis lønkonto, budgetkonto eller opsparingskonto, *som tilhører samme person*, men bestemmelsen omfatter de situationer, hvor udbyttet *efterfølgende* bliver overført til *en anden person*, for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse.¹³⁷ Såfremt der lægges til grund, at A’s handlinger må karakteriseres som ”*efterfølgende*”, kan der statueres strafansvar, der er omfattet af bestemmelsen i § 290 a. En sådan situation vil efter omstændighederne være i strid med princippet ”*ne bis in idem*”. Dette begrundes med, at A ikke har opnået den uberettiget vinding, før den er kommet inden for A’s rådighedssfære. Kontant hævningserne ville i så fald have været nødvendige at foretage, uden egentligt at have forsæt til hvidvask, men blot et ønske om ikke at blive opdaget.

På den anden side er der i princippet tale om en situation, hvor bedrageriforholdet i sit hele er fuldbyrdet, og de efterfølgende handlinger, som A foretager, udgør en del af selve hvidvaskprocessen. Dette kan også støttes op af FATF’s rapport, hvor der argumenteres for, at en selvstændig hvidvaskbestemmelse i straffeloven, ikke vil medføre en dobbelt straf for samme gerning, idet der er tale om to vidt forskellige kriminelle handlinger. I casens tilfælde, er der tale om et bedrageriforhold, der straffes efter straffelovens § 279, hvor A havde forsæt til at skaffe sig en uberettiget vinding, hvorefter det andet forhold er hvidvask efter straffelovens § 290 a, hvor A havde forsæt til at skjule eller tilsløre pengenes ulovlige oprindelse. A skal under alle omstændigheder straffes for overtrædelse af § 290 a, idet A havde forsæt til at skjule pengenes

---

¹³⁵ Hvis fuldbyrdelsen mislykkedes kunne der statueres forsøg på bedrageri, jf. § 279, jf. § 21.

¹³⁶ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, s. 13

¹³⁷ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, s. 13

oprindelse ved at foretage investeringer i Bitcoin. Sådanne transaktioner er efter retspraksis samt forarbejderne omfattet af bestemmelsen i straffelovens § 290 a.¹³⁸

Overordnet kan det lægges til grund, at selvhvidvaskbestemmelsen i straffelovens § 290 a, potentielt kan stride mod princippet om ”ne bis in idem”. Det fremgår af forarbejderne, at bestemmelsen ikke sigter at straffe for de indledende handlinger, som er forbundet med en allerede fuldbyrdet forbrydelse. Bestemmelsen tager kun sigte efter de efterfølgende hvidvaskhandlinger, der fuldbyrdes med henblik på at skjule eller tilsløre pengenes ulovlige oprindelse. Det skal dog ikke udelukkes, at der kan opstå ”skæve tilfælde”, hvor domstolene må tage stilling til, hvorvidt en domsfældelse i sammenstød med en anden bestemmelse vil være i strid med princippet om forbuddet mod dobbelt strafbarhed. I praksis vil førforbrydelsen sandsynligvis absorbere strafansvaret for hvidvask, for så vidt angår forhold, der knytter sig accessorisk til førforbrydelsen som en bi-omstændighed, medmindre hvidvaskhandlingerne, som gerningsmanden har foretaget, går væsentligt udover, hvad der må betegnes som en ”sædvanlig håndtering” af udbyttet fra en strafbar lovovertrædelse.¹³⁹ Hvad der må betegnes som ”sædvanlig håndtering”, må bero på en vurdering i den konkrete sag, idet forarbejderne ikke definerer, hvornår noget er ”væsentligt usædvanligt”. Samme bekymring udtrykkes også af Advokatrådet, der i deres hørings svar til bestemmelsen også har kritiseret den vage definition af, hvad der må betegnes som en ”sædvanlig håndtering”, idet der kan være forskel på formueanbringelser i forskellige sammenhænge.¹⁴⁰ I sidste ende må sådanne tvivlsspørgsmål afgøres af domstolene i forhold til, hvornår gerningsmandens handlinger med udbyttet, går væsentligt udover, hvad der må betegnes som en ”sædvanlig håndtering”, til at håndteringen må betegnes som en strafbar handling. Det kan vække en bekymring, at en nærmere definition ikke er beskrevet i forarbejderne, til trods for Advokatrådets opfordring om en mere klar specifikation. Det *kan* potentielt true den enkelte borgers retssikkerhed, hvis denne blev straffet to gange for samme handling.

---

¹³⁸ Hjørring byretsdøm af 9. april i kapitel 2, under afsnit ”integration”, samt Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., side 13

¹³⁹ Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2., side 13

¹⁴⁰ Advokatrådet: Høring- over udkast til lovforslag om ændring af straffeloven (Hvidvask), side 2

4.4. Sammenfatning

Et af de måder, hvorpå man kriminaliserer hvidvasksager er ved at straffe efter hæleribestemmelsen, jf. STRFL § 290. Bestemmelsen i § 290 er ret bred og den har før indførelsen af bestemmelsen i § 290 a, omfattet alle kriminalitetsformer samt alle former for udbytte, der stammede fra en førforbrydelse. I dag er bestemmelsen subsidiær i forhold til selvhvidvaskbestemmelsen og omfatter alt udbytte, der ikke omfattes af bestemmelsen i STRFL § 290 a. Hæleri efter § 290 er en selvstændig lovovertrædelse og omfatter ikke et selvstændigt medvirkensansvar, idet bestemmelsen omfatter de handlinger, der ofte vil kunne opfylde kravene til medvirken, jf. STRFL § 23. Straffeloven er bygget op på den forudsætning, at den, der straffes for hæleri, ikke må kunne straffes for medvirken til førforbrydelsen. Hæleri kan derfor heller ikke kan foreligge, før førforbrydelsen er fuldbyrdet.¹⁴¹ Det afgørende for anvendelsen af bestemmelsen i en straffesag er, at anklagemyndigheden skal bevise, at udbyttet stammer fra en førforbrydelse og at udbyttet derfor ikke har en lovlig oprindelse. Samme bevisbyrde gælder ikke ved overtrædelser af straffelovens § 290 a, idet det ikke er en betingelse at føre bevis for, at udbyttet stammer fra en førforbrydelse.¹⁴² Overordnet kan det lægges til grund, at selvhvidvaskbestemmelsen i straffelovens § 290 a, nok ikke vil føre til nogle ændringer i forhold til den måde, hvorpå fremtidige sager om hvidvask vil føres i det danske retssystem. Begrundelsen herfor er, at der udelukkende er tale om en udskillelse af hæleribestemmelsen i straffelovens § 290, som tidligere omfattede samme gerningsindhold som straffelovens § 290 a, indeholder i dag. Imidlertid kan den selvstændige bestemmelse rejse tvivl om, hvorvidt der kan opstå tilfælde, hvor en gerningsmand vil kunne straffes to gange for samme forbrydelse. Det fremgår af lovforarbejderne, at bestemmelsen i § 290 a, udelukkende sigter efter at straffe de efterfølgende handlinger, der er forbundet med hvidvask, medmindre håndteringen af udbyttet går væsentligt udover, hvad der må betegnes som ”sædvanlig håndtering”. Der bliver ikke nærmere defineret, hvad der er ”usædvanlig håndtering”, og som det fremgår af det ovennævnte case-eksempel, kan der opstå skæve tilfælde, hvor gerningsmanden i princippet vil kunne straffes to gange for samme forbrydelse.

---

¹⁴¹ *Forbrydelserne*, s. 218

¹⁴² *Forbrydelserne*: s. 222, se også: *lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018, specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, side 12*

Kapitel 5

5.1. Konklusion

Det kan hermed konkluderes, at hvidvaskbekæmpelsen i Danmark kan inddeles i to søjler. Den første søjle er den *forebyggende*, som i Danmark reguleres af hvidvasklovens bestemmelser. Disse forebyggende foranstaltninger har sin grobund i FATF's anbefalinger, som med EU-parlamentets medlemskab udmøntes i en række direktiver, herunder hvidvaskdirektivet. Hvidvaskloven er et resultat af gennemførelsen af hvidvaskdirektivet. Den danske hvidvasklov er struktureret efter en model, der er baseret på opmærksomhedspligter, forebyggelse og bekæmpelse. Den anden søjle er den *strafferetlige* sanktionering, som reguleres i straffelovens bestemmelserne §§ 290 - 290 a.

Bestemmelserne er med til at sikre en kriminalisering af de enkelte handlinger eller transaktioner, der er forbundet med hvidvask, hvad enten der er tale om hvidvask af penge eller andet udbytte. På den måde sikres det, at den, der begår hvidvask, bliver stillet til regnskab for handlingen.

Med hensyn til de forebyggende foranstaltninger i hvidvasklovens §§ 25-26, kan det konkluderes, at reglerne om undersøgelses-, noterings-, underretnings-, og opbevaringspligten er med til at sikre, at de underretningspligtige aktører skal underrette SØIK i de tilfælde, hvor der foreligger en mistanke om hvidvask. Forpligtelserne er alle retlige præventive tiltag, som har til formål at besværliggøre kanaliseringen af udbytte fra strafbare lovovertrædelser. Det kræver dog, at de underretningspligtige tager en aktiv del i bekæmpelsen, hvor passivitet eller manglende overholdelse af hvidvasklovens bestemmelser i §§ 25-26, sanktioneres med en bøde. Konsekvensen af dette kan i teorien være, at de underretningspligtige, ud fra et forsigtighedsprincip, vælger at foretage en underretning, én gang for meget end én gang for lidt. I praksis påvirker de mange underretninger screeningsprocessen hos Hvidvasksekretariatet, idet de mange underretninger om mulig hvidvask er en byrdefuld opgave, som kræver mange ressourcer at løfte. I Rigsrevisionsberetningen blev der rettet en skarp kritik af, at Danmarks indsats mod hvidvask ikke er tilstrækkelig, bl.a. fordi hvidvasksekretariatet i en periode på to år modtog 79.000 underretninger, hvoraf kun 3 efterforskningsoplæg er blevet videresendt til politikredsene. Specialafhandlingen har ud fra et retspolitisk perspektiv søgt en konstruktiv løsning på problemet. I medfør af hvidvasklovens § 25 skal en undersøgelse iværksættes, hvis der er tale om *komplekse transaktioner, usædvanligt store transaktioner*, der foretages i *usædvanlige mønstre*, eller hvis formålet med transaktionen *ikke åbenbart har et økonomisk eller lovligt formål*. Hvidvaskvejledningen supplerer de underretningspligtige med eksempler på, hvornår der bør iværksættes en undersøgelse, samt hvornår der skal foretages en

underretning. Det vurderes ikke, at løsningen på det stigende antal underretninger bør løses med lovændringer eller yderligere stramninger. Det bør i stedet overvejes, hvorvidt samarbejdet mellem de offentlige myndigheder og de underretningspligtige kan styrkes i en mere målrettet retning. Dette kan eksempelvis realiseres ved, at Hvidvasksekretariatet understøtter enhver underretning med en feedback om, hvad underretningen har ført til. På nuværende tidspunkt *kan* Hvidvasksekretariatet i medfør af hvidvasklovens § 29, vælge at give den underrettende virksomhed feedback om sagen – dog er de ikke forpligtiget hertil. I praksis udsteder Hvidvasksekretariatet kvartalsrapporter og årsrapporter, der er mere af overordnet og generel karakter. I stedet bør feedbacken rette sig til den enkelte underrettende virksomhed, så effektiviteten i fremtidige underretninger kan forbedres. For at øge kvaliteten af underretningerne er det ligeledes anbefalet, at der gennem finanstilsynets bekendtgørelse om indsendelse af underretninger, indsættes yderligere krav til underretningens indhold, så screeningsprocessen hos hvidvasksekretariatet effektiviseres. Det kan på baggrund af ovenstående konkluderes, at konsekvenserne af forpligtigelserne i hvidvasklovens §§25-26, er, at underretningerne mister deres forebyggende og præventive effekt, medmindre et styrket samarbejde etableres mellem Hvidvasksekretariatet og de underretningspligtige.

Med hensyn til den strafferetlige sanktionering af hvidvaskhandlinger, kan det konkluderes, at der i Danmark skelnes der mellem hvidvask af penge og hvidvask af andet end penge. Før indførelsen af den selvstændige hvidvaskbestemmelse i straffelovens § 290 a, blev hvidvaskhandlinger strafsanktioneret gennem hæleribestemmelsen i straffelovens § 290. I forbindelse med denne sanktioneringsform anbefalede FATF, at Danmark indførte en selvstændig selvhvidvaskbestemmelse i den danske straffelov. Begrundelsen var, at den dagældende hæleribestemmelse var for bred og omfattede mange former for udbytte, der stammede fra strafbare lovovertrædelser. Der skelnedes ikke mellem hvidvask og hæleri, idet bestemmelsen man straffede efter, var den samme. I henhold til FATF vil en selvstændig strafsanktionering af hvidvask have en afskrækkende effekt på hvidvaskbagmændene, samt være med til at sikre en effektiv bekæmpelse af hvidvask i Danmark. Selvhvidvaskbestemmelsen i straffeloven § 290 a, adskiller sig i det væsentligste fra hæleribestemmelsen i § 290, ved, at kriminalisere en *del* af de handlinger, der vedrører håndtering af udbytte, der stammer fra en strafbar lovovertrædelse. I modsætningen til § 290, omfatter § 290 a, også de handlinger, som gerningsmanden til førforbrydelsen selv foretager. Det kan konkluderes, at straffelovens § 290 a, formegentligt ikke kommer til at føre til nogle former for ændringer i forhold til, hvordan hvidvasksager fremtidigt vil blive behandlet i det danske

retssystem. Begrundelsen for dette er, at hvidvaskforbrydelser altid har været strafbare i medfør af bestemmelsen i straffelovens § 290, men blot ikke selvstændigt kriminaliseret.

Endvidere konkluderes det, at der kan opstå en tvivl om, hvorvidt bestemmelsen strider med forbuddet mod dobbeltstrafbarhed "ne bis in idem". Det kan ud fra lovforarbejderne udledes, at bestemmelsen ikke sigter at straffe for de indledende handlinger, men kun de efterfølgende handlinger der foretages i forbindelse med sløring af udbytte fra en strafbar lovovertrædelse. Dette gælder dog kun i de tilfælde, hvor der er tale om en "sædvanlig håndtering" af udbytte. Hvad der må betegnes som "usædvanlig håndtering" er ikke nærmere defineret i lovforarbejderne.

Advokatrådet har i sit høringssvar til bestemmelsen også udtrykt en bekymring for, at bestemmelsen kan udgøre en fare for den tiltaltes retssikkerhed, såfremt en nærmere definition af udtrykket "sædvanlig håndtering" ikke fyldestgørende defineres. Det kan på baggrund af specialets analyse konkluderes, at bestemmelsen i straffelovens § 290 a, potentielt kan straffe en gerningsmand to gange for samme forbrydelse, idet der kan opstå skæve tilfælde i en straffesag, hvor en nærmere definition af, hvornår en "usædvanlig" håndtering af udbytte fra en strafbar lovovertrædelse foreligger.

5.2. Litteraturliste

Love og lovbekendtgørelser

- Lov nr. 651 af 8. juni 2017, hvidvaskloven
- Lov Bkg. nr. 976 af 17. september 2019, bekendtgørelse af straffeloven:
- Lov nr. 711 af 8. juni 2018, lov om ændring af straffeloven
- Lov nr. 422 af 6. juni 2002, lov om ændring af lov om forebyggende foranstaltninger af mod hvidvaskning af penge
- Lov nr. 387 af 6. juni 2002, lov om ændring af toldloven
- Lov nr. 382 af 6. juni 2002, lov om ændring af udlændingeloven
- Lov nr. 378 af 6. juni 2002, lov om ændring af straffeloven
- Lov Bkg. nr. 750 af 19. oktober 1998, inkorporeringsloven
- Lov Bkg. Nr. 1403 af 1. december 2017 om indsendelse af underretninger m.v. til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet

EU-Direktiver

- Europa-Parlamentets og rådets direktiv (EU) 2015/849 af 20. maj 2015

Lovforarbejder

- Lov nr. 651 af 8. juni 2017: Lovforslag nr. L 41, FT 2016- 17
- Lovforslag nr. L 147 af 21. februar 2018: FT 2017-18, selvstændig bestemmelse om hvidvask

Retspraksis

- AM2016.05.11.H
- U2016.2838H
- Kolding Rets dom af 16. januar 2020 (rettens jnr.: 2-9231/2019)
- Hjørring Rets dom af 9. april 2019 (sagen fremgår i den kommenteret hvidvasklov s. 191)
- Roskilde Rets dom af 9. december 2019 (rettens jnr.: 18A-4376/2019)
- TfS 2011.741Ø
- U2019.2445H
- U2020.1638Ø
- TfK2019.1323
- U2005.839 Ø
- TfK 2008.294V

Konventioner

- FN-konventionen af 9. december 1999, den internationale konvention til bekæmpelse af finansiering af terrorisme
- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)

Betænkninger, beretninger og høringsvar

- ”Delbetænkning X afgivet af Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet”: Betænkning nr. 1447 af 2004
- Rigsrevisionen: Beretning nr. 9 om statens indsats mod hvidvask og finansiering af terror
- Advokatrådet: Høring- over udkast til lovforslag om ændring af straffeloven (Hvidvask), side 2

Vejledninger

- Finanstilsynets vejledning om lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme: Hvidvaskvejledningen

Rapporter

- FATF, (2012-2019), International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, FATF, Paris, France,
- FATF, (2017), Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures – Denmark, Fourth Round Mutual Evaluation Report, FATF, Paris.
- FATF, 2017, Anti- money laundering and counter- terrorist financing measures, Denmark’s Risk and General Situation, Executive Summary Report, FAFT, Paris
- SØIK: Kvartalsrapport fra Hvidvasksekretariatet 3. kvartal 2019
- SØIK: Hvidvask i Danmark, Den nationale risikovurdering 2018

Juridisk litteratur

- Fogtdal, Hans., Schradieck, Peter. & Bang, Peter. (2020). *Hvidvaskloven med kommentarer*. Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Jakobsen, Morten Niels., Elholm, Thomas. & Nielsen, Gorm Toftegaard. (2017). *Kommenteret straffelov: Specielle del* (11. udg.). Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Kjølbro, Jon Fridrik. (2020). *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: For praktikere* (5. udg.). Jurist- og Økonomforbundet .
- Munk-Hansen, Carsten. (2014). *Retsvidenskabsteori*. Jurist- og Økonomiforbundets Forlag.
- Vestergaard, Jørn., Dorph, Anders., Rahbæk, Hanne., Røn, Jens. & Rørdam, Thomas. (2018). *Forbrydelserne og andre strafbare forhold*. Gjellerup.
- Waaben, Knud. (2014). *Strafferettens specielle del* (6. reviderede udgave ved Lars Bo Langsted. udg.). Karnov Group Denmark A/S.
- Waaben, Knud. (2015). *Strafferettens almindelige del* (6. reviderede udgave ved Lars Bo Langsted. udg.). Karnov Group Denmark A/S.

Administrative afgørelser

- Erhvervsstyrelsens afgørelse den 5. februar 2019: <https://erhvervsstyrelsen.dk/alentus-administration-ledelse-aps>
- SØIKs bødeforlæg af 10. oktober 2013, KBET 2016 nr. 1561 om Bødesanktioner på det finansielle område (fundet i den kommenterede hvidvasklov, s. 305)

Hjemmesider:

- FN (UNODC): <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/globalization.html> - senest tilgået den 12. maj 2020
- Financial Action Task force: <http://www.fatf-gafi.org/about/membersandobservers/#d.en.3147> senest tilgået den 16. marts 2020
- Financial Action Task force: <http://www.fatf-gafi.org/about/whatwedo/#d.en.3146> senest tilgået den 16. marts 2020

- SØIK: Rapport, Underretninger og videregivelser 2019:
https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Hvidvask%20-%20Underretninger%20og%20videregivelser%20i%202019_0.pdf – senest tilgået 21. april 2020
- Erhvervsstyrelsen: *Ofte stillede spørgsmål om undersøgelsespligten*:
<https://erhvervsstyrelsen.dk/undersogelsespligt>. Senest tilgået 25. april 2020

Ordoptælling

Statistik:

Sider	60
Ord	17.863
Tegn (uden mellemrum)	107.979
Tegn (med mellemrum)	126.870
Afsnit	300
Linjer	1.809

Medtag fodnoter og slutnoter

Luk